

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Itsearviointi sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä
Voimavaralähtöisen itsearviointimenetelmän luominen
Turun Tyttöjen Talolle

Veera Silmunen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyönohjelma

11/2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Veera Silmunen	Sivumäärä 56 ja 11 liitesivua
Työn nimi Itsearviointi sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä- Voimavaralähtöisen itsearviointimenetelmän luominen Turun Tyttöjen Talon	
Ohjaava(t) opettaja(t) Hanna Kiuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Turun Tyttöjen Talo, Nina Pietikäinen	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millainen itsearviointimenetelmä on toimiva nuoren käytössä, kun työmuotona on sukupuolisensitiivinen tyttötyö. Sukupuolisensitiivinen tyttötyö on yksi nuorisotyön muoto, jossa nähdään sukupuolien eri ilmenemismuodot ja tavat ilmaista tyttöyttä. Siinä tuetaan nuoren kasvua, omanlaisekseen yksilökseen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös saada selville, miten itsearviointi on hyödyllinen nuorille ja nuorten ryhmäohjaajille. Itsearviointimenetelmästä luotiin ensin testiversio, jota koekäytettiin keväällä 2017 Turun Tyttöjen Talon® kolmessa Kasvu-ryhmässä. Testi-itsearvioinnin ja kehittämistyönmenetelmien tuloksien perusteella, oli tarkoitus kehittää lopullinen itsearviointimenetelmä, joka sopii sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön käytettäväksi.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana oli Turun Tyttöjen Talo ®. Tyttöjen Talon® toimintamuotona on sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. He tarjoavat avointa toimintaa ja ryhmä-toimintaa 12-28- vuotiaille tytöille, ja siksi itsensä kokeviksi. Itsearviointi menetelmä tulee Turun Tyttöjen Talon® Kasvu-ryhmien käyttöön. Kasvu-ryhmät ovat luotettavan ohjaajan vetämiä syvempiä keskusteluryhmiä, joissa nuoret saavat tukea samassa tilanteessa olevilta nuorilta. Turun Tyttöjen Talon ® ohjaajilla oli tarve itsearviointimenetelmään josta olisi hyötyä sekä ryhmien nuorille, että ryhmienohjaajille. Ohjaajat uskoivat itsearviointimenetelmän auttavan nuoria näkemään, heidän oman kehityksensä ryhmän aikana. Ohjaajien mukaan nuorten oman itsearvioinnin tulokset taas auttaisivat ohjaajia kehittämään ryhmää, niin että se vastaisi nuorten tarpeita paremmin. Itsearviointimenetelmän toivottiin olevan voimavaralähtöinen ja ongelmien sijaan keskittyvän nuorten vahvuuksiin. Kehittämistyö oli laadullinen työ. Kehittämistyönmenetelminä käytettiin benchmarkingia, haastatteluita ja havainnointia. Benchmarking-menetelmän avulla tehtiin kolme sähköpostihaastattelua Suomen muille Tyttöjen Taloilta®, vierailtiin kolmen eri sosiaali-alan työntekijän luona jotka käyttävät itsearviointia työssään sekä tutkittiin Susanna Vesakon opinnäytetyötä jossa hän luo itsearviointimenetelmän nuorisokeskuksen käyttöön. Benchmarking toteutettiin vuoden 2017 helmikuusta kesäkuuhun. Haastatteluna tehtiin viisi puolistrukuroitua haastattelua Kasvuryhmien nuorille, jotka koekäyttivät itsearviointi menetelmää. Toisena haastattelumuotona oli ryhmähaastattelu, jossa haastateltiin kolmea ryhmän Kasvuryhmän-ohjaajaa, keiden ryhmän nuoret koekäyttivät itsearviointimenetelmää. Kaikki haastattelut toteutettiin vuoden 2017 toukokuussa. Havainnointi-menetelmän avulla selvitettiin eroja siitä, kun ryhmäohjaaja havainnoi nuoren kehittymistä ryhmän aikana ja kun nuori itse arvioi omaa kehittymistään ryhmän aikana. Havainnointi toteutettiin vuoden 2017 helmikuusta toukokuuhun. Aineiston analysoinnissa käytettiin teemoittelua.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista nousi esille, että itsearviointimenetelmässä ei niinkään tarvitse näkyä tyttötyö. Sukupuolisensitiivisesti asetetut kysymykset sen sijaan mahdollistavat menetelmän laajemman käytön. Analyysissa nousi esille itsearvioinnin tärkeimpinä puolina itsestään oppiminen, voimavarojen esille tuominen ja tavoitteiden asettaminen. Menetelmän käyttö vahvistaa nuorten itsetuntemusta, auttaa heitä tunnistamaan uusia asioita itsestään ja näyttämään heille kuinka he pystyvät toteuttamaan tavoitteitaan. Itsearviointimenetelmä helpottaa ohjaajien työskentelyä ja antaa mahdollisuuden kehittää ryhmätoimintaa laadukkaammaksi. Analyysista kävi ilmi, että positiivinen pedagogiikka soveltuu hyvin sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä käytettävän itsearvioinnin teoriapohjaksi. Positiivisen pedagogiikan teoriapohjalla toteutettu itsearviointi sai kehittämistyön aikana kiinnostusta ja tarvetta muilta Suomen Tyttöjen Taloilta ja benchmarking kohteilta.</p>	
Asiasanat tyttötyö, sukupuolisensitiivisyys, itsearviointi, positiivinen pedagogiikka, itsetuntemus, elämänhallinta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Veera Silmunen	Number of Pages 56 and attached 11
Title Self-Evaluation in Gender-Sensitive Work with Girls - Creating a Self-Evaluation Method for House for Girls of Turku, which focus on the strenghts	
Supervisor(s) Hanna Kiuru	
Subscriber and/or Mentor Turun Tyttöjen Talo, Nina Pietikäinen	
Abstract <p>The purpose of this thesis was to research what kind of self-evaluation method would be functional in gender-sensitive social work with girls. Gender-sensitive social work with girls is one form of youth work in which different manifestations of genders and ways of being a girl can be seen. The work supports the youth in growing into the individual that she wants to be. The purpose of this thesis is also to find out what benefits a self-evaluation method can offer to the youths and their instructors. Creating the self-evaluation method began with creating a test case, which was used in three <i>Growth</i> groups at the House for Girls in the spring 2017. Based on the results of this research and the results of the test case, the aim was to create a functional self-evaluation method which can be used in gender-sensitive social work with girls. The commissioner of this thesis is House for Girls of Turku. The work of the House for Girls is based on gender- and culture-sensitive social work with girls. They offer open activities and group activities to 12-28-year-old girls, and to those who feel like girls. The self-evaluation method will be used in the <i>Growth</i> groups (<i>Kasvuryhmät</i>) at House for Girls. Growth groups are more profound conversation groups where youths can receive peer support from girls in the same life situation. Groups are led by reliable adult instructors. The instructors at the House for Girls felt the need for a self-evaluation method which would be useful to themselves and to the youths in the Growth groups. The instructors believed that the self-evaluation method could show the youths the benefits of the group. According to the instructors, the results of the self-evaluation method could help them further develop the Growth groups to correspond better to the needs of the youths. The House for Girls wished that the self-evaluation method would focus on the strengths and the positive sides of life instead of problems.</p> <p>In this thesis, the qualitative study methods included interviews, benchmarking and observation. Benchmarking was used to carry out three email interviews with the other Houses for Girls in Finland, for visiting three social work professionals who already have been using self-evaluation methods in their work, and to examine a thesis by Susanna Vesakko, in which she created a self-evaluation method for youth work. Benchmarking was conducted in 2017, from February until July. The interviews were semi-structured interviews with five Growth group members who were testing the self-evaluation in their groups. The second kind of interview was a group interview with three Growth group instructors. All the interviews were carried out in May 2017. Observation method was used in one of the Growth groups in order to identify any differences between a group instructor's and a group member's views of the group member's development during her time in the group. Observation was conducted in 2017, from February until May. The data were analyzed using thematic analysis.</p> <p>The results of the study indicate that the focus of the self-evaluation method does not have to be on social work with girls. Instead, a gender-sensitive style enables a much wider use of the self-evaluation. The study shows that the most important things in self-evaluation are bringing up one's strengths, learning about oneself and setting goals. The use of self-evaluation can improve the youths' self-knowledge, help them recognize new sides of themselves as well as to understand how to achieve their goals. The self-evaluation method can facilitate instructors' work and give them a possibility to enhance the quality of group functions. According to this study, positive pedagogy is a suitable theoretical framework for self-evaluation which is used in gender-sensitive social work with girls. The self-evaluation method based on positive pedagogy aroused interest and received positive attention from other Houses for Girls and social work professionals during the research.</p>	
Keywords Social work with girls, gender-sensitive, self-evaluation, positive pedagogy, self-knowledge, life-management	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	
1 JOHDANTO	5
2 CASE: TURUN TYTTÖJEN TALO	7
3 SUKUPUOLI-JA KULTTUURISENSITIIVINEN TYTTÖTYÖ	10
4 ITSEARVIOINTI	12
5 KÄSITTEET	14
5.1 Positiivinen pedagogiikka	14
5.2 Itsetuntemus	16
5.3 Elämänhallinta	17
6 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	18
6.1 Benchmarking	19
6.2 Haastattelut	24
6.2.1 Kasvuryhmän nuorten haastattelut	25
6.2.2 Kasvuryhmän ohjaajien haastattelut	26
6.3 Havainnointi	28
6.4 Analysointitapa ja menetelmien sopivuus	30
7 TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI	32
7.2 Toimiva itsearviointi on rakenteeltaan selkä ja monipuolinen	38
7.3 Itsearviointin merkitys nuorelle	43
7.4 Itsearviointin merkitys ryhmänohjaajalle	47
8 KASVURYHMIEN ITSEARVIOINTIMENETELMÄ	51
9 LOPUKSI	53
LÄHTEET	57
LIITTEET	61

1 JOHDANTO

Elämän yksi suurimmista kysymyksistä on ”Kuka minä olen?”. Tämä mietityttää ihmistä lähes kaiken aikaa. Ihminen arvioi jatkuvasti sekä ulkoisia että sisäisiä asioita itsestään, selvittääkseen vastauksen tähän kysymykseen (Skinnar 2008, 243). Jos ihminen tekee tätä arviointia tietoisesti, sitä voidaan kutsua itsearviointiksi. Itsearviointissa yksilö arvioi itseään ja omaa toimintaansa. Se kuvastaa nimenomaan yksilön omaa näkemystä itsestään. (Hättönen & Romppanen 2005, 17.) Havainnot itsestään auttavat meitä tuntemaan itsemme paremmin. Kun tiedämme hieman paremmin keitä olemme, meillä on paljon laajemmat mahdollisuudet ottaa vastuu omasta toiminnastamme ja kehittyä ihmisenä. (Kilpinen, Salmio, Vaino, Vanne 1995, 8.)

Itsearviointia arvostetaan hyödyllisenä menetelmänä, monellakin eri alalla. Jo vuonna 1996, Räisänen ja Vaino (1996, 76) huomasivat, että arvioinnista oli tullut melkein pä muotia. Vuonna 2003 järjestettiin tieteellinen koe itsearviointista, globaalin ”Learning School”-nimisen projektin avulla. Siinä oppilaat eri puolilta maailmaa osallistuivat uuteen opetustapaan, jossa yhtenä päämetodina oli itsearviointin käyttö. Oppilaat kertoivat etteivät ole koskaan oppineet niin paljon, kuin projektin aikana. Oppilaiden mukaan projektin myötä, he muuttuivat passiivisista oppilaista aktiivisiksi arvioitsijoiksi. (MacBeath & Sugimine 2003, 1-2.) Uuden elokuussa 2016 käyttöön otetun perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan, oppilaiden tulee luoda itselleen oppimistavoitteita ja niiden pohjalta arvioida omaa oppimistaan. Opetussuunnitelman mukaan tämä lisää oppilaiden aktiivisuutta ja mahdollistaa kokemusten onnistumisesta. (Opetushallitus 2017a.) Monet järjestöt arvioivat omaa toimintaansa ja hankkeiden rahoitusta varten jopa vaaditaan itsearviointia (Rakennerahastot 2017). Nuorisosalalla itsearviointia voidaan käyttää esimerkiksi, valmentautuessa koulu- ja työelämään. Nuorisosalalla ja työtöyössä itsearviointimenetelmät eivät ole kuitenkaan nousseet niin vahvasti esille, kuin työ- ja koulumaailmassa.

Arvioidessamme itseämme olemme oppineet keskittymään enemmän vikoihimme ja heikkouksiimme. Meidät on opetettu olemaan enemmän nöyriä, kuin kehumään itseään (Furman & Ahola 1999, 36). Jos ihmisellä ei ole hyvää kuvaa itsestään, silloin positiiivisten puolien löytäminen onkin haastavaa (Hättönen & Romppanen 2005, 17).

Strandelkin (1995) toteaa että lasten hyvinvoinnissa keskitytään useimmiten vikojen ja puutteiden poistamiseen, kuin suoraan heidän vahvuuksiinsa (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 224). On kuitenkin toisenlaisiakin tapoja arvioida itseään, kuin heikkouksien ja ongelmien havainnointi. Ben Furman ja Tapani Ahola (1999, 36) kirjoittavat kirjassaan, kuinka meillä on sisällämme enemmän voimavaroja kuin me tiedämme. Itsearviointin avulla pystymme myös tunnistamaan vahvuutemme (Heljä & Romppanen 2005, 17) ja mitä enemmän kartiotamme niitä, sitä enemmän myös löydämme niitä (Furman & Ahola 1999, 36). Vahvuuksien ja voimavarojen tuoma varmuus auttaa meitä myös toteuttamaan tavoitteemme (mt, 36). Vahvuuksien tunnistaminen auttaakin siihen, että osaamme ohjata ne oikeaan suuntaan ja näin kehittyä ihmisenä (Räisänen & Vainio 1996, 18-19). Positiivinen lähtötapa itsensä arviointiin tuntuu näin paljon miellyttävämmältä ja hyödyllisemmältä, kuin negatiivinen.

Turun Tyttöjen Talon® toimii tämän opinnäytetyön tilaajana ja edustaa nuorisoalla sukupuolisensitiivistä tyttötyötä. Sukupuolisensitiivinen työote tiedostaa sukupuolen asettamat odotukset ja pyrkii avaamaan ja kyseenalaistamaan niitä (Punnonen 2014, 521). Tyttötyöllä tuetaan tyttöjä kasvamaan omanlaisiksi nuoriksi, vastataan heidän erityistarpeisiin ja nostetaan esille erilaisia tyttöyden muotoja (Setlementti 2017c). Tässä opinnäytetyössäni tutkin, minkälainen itsearviointimenetelmä toimii sukupuolisensitiivisen tyttötyön käyttöön, nimenomaan voimavaralähtöisellä tyylillä. Opinnäytetyöni tuotoksena kehitän itsearviointimenetelmän Turun Tyttöjen Talon® kasvuryhmien osallistujille. Lisäksi tutkin kehittämismenetelmien tulosten pohjalta, mitä itsearviointimenetelmä antaa ryhmän osallistujille ja ryhmän ohjaajille. Opinnäytetyöni vastaa siis tutkimuskysymyksiin minkälainen itsearviointimenetelmä sopii sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä, mitä itsearviointi antaa nuorille, eli sen käyttäjille sekä ryhmänohjaajille.

Käytän kehittämistyössäni menetelminä haastattelua, benchmarkingia sekä havainnointia. Benchmarking- menetelmän avulla tutustun niiden nuorisoalan toimijoiden käytäntöihin, jotka jo käyttävät työssään itsearviointimenetelmiä. Haastattelen itsearviointin käyttäjiä, eli Turun Tyttöjen Talon® ryhmätoimintaan osallistuvia nuoria, sekä näiden ryhmien ohjaajia itsearviointimenetelmän käyttämisestä ja sen vaikutuksista. Havainnoinnilla pyrin selvittämään eroavaisuuksia siitä, miten nuori arvioi oman

kehityksensä ryhmätoiminnan aikana verrattuna ryhmänohjaajan näkemykseen nuoren kehityksestä ryhmätoiminnan aikana. Analysointimenetelmänä käytän teemoittelua.

Opinnäytetöitä ja tutkimuksia sukupuolisensitiivisessä- ja tyttötyössä käytettävästä itsearviointista, on tehty todella vähän. Voimavaralähtöisistä itsearvioinneista löytyy tietoa lähes yhtä vähän. Yhtenä benchmarkingin-kohteista on Susanna Vesakon opinnäytetyö ”Nuorten tuen tarvetta etsimässä, Itsearviointilomakkeen kehittäminen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle” (Vesakko 2013). Se on lähin omaa opinnäytetyötäni verrattava tuotos, vaikkakin itsearviointimenetelmä on tyyliltään erilainen kuin mitä Turun Tyttöjen Talon® toive on. Myös Vesakko huomasi opinnäytetyötään tehdessä, kuinka vähän itsearviointeja tehdään nuorten parissa (tm, 21).

Opinnäytetyöni alkaa Case-luvulla, jossa esittelen tilaajan ja kehittämistyön tarpeen. Tietoperustaani kuuluvat itsearviointi, sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö sekä opinnäytetyössäni olennaiset käsitteet. Käsitteissä avaan itsearvioinnin teoriapohjana käytettävää positiivista pedagogiikkaa, sekä itsearvioinnissani arvioinnin kohteina toimivia itsetuntemusta ja elämänhallintaa. Kehittämistyön menetelmät-luvussa kuvaan työssäni käyttämiä menetelmät eli haastattelun, benchmarkingin ja havainnoinnin. Tämän jälkeen analysoin aineistosta nousseita tuloksia. Analysoinnin jälkeen esittelen tuloksista syntyneen tuotoksen, eli Turun Tyttöjen Talon® kasvuryhmille luodun itsearviointimenetelmän sekä sen luomisvaiheet. Viimeisessä luvussa nivon yhteen kehittämistyöni tulokset ja esittelen esille nousseet kehittämisideat.

2 CASE: TURUN TYTTÖJEN TALO

Turun Tyttöjen Talo® toteuttaa sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä tyttötyötä (Turun Tyttöjen Talo 2017a). Tyttöjen Talo® toiminta on suunnattu 12-28-vuotiaille tytöille ja nuorille naisille tai niille, jotka kokevat itsensä sellaisiksi. Talo on paikka, jonne kävijät voivat tulla omina itsenään, tapaamaan samassa tilanteessa olevia nuoria, käymään kasvu- ja harrasteryhmissä, viettämään aikaa ystävien parissa ja keskustelemaan

luotettavan aikuisen kanssa. (Turun Tyttöjen Talo 2017b.) Opinnäytetyökseni kehitän Turun Tyttöjen Talon® Kasvuryhmille voimavaralähtöisen itsearviointimenetelmän. Tutkin myös, mitä itsearviointimenetelmä antaa Kasvuryhmien ohjaajille ja ryhmiin osallistuville nuorille.

Turun Tyttöjen Talo® on yksi Suomen seitsemästä Tyttöjen Talosta® (Helsingin Tyttöjen Talo 2017a). Turussa toimii Tyttöjen Talo® Varissuolla ja Turun Tyttöjen Talo® keskustassa (Turun Tyttöjen Talo 2017a). Turun Tyttöjen Talon® keskustassa sijaitseva yksikkö, toimii tämän opinnäytetyön tilaajana. Tyttöjen Talon toiminta sai alkunsa Suomessa 90-luvun loppupuolella, kun sukupuolisensitiivinen nuorisotyö rantautui Suomeen naapurimaamme Ruotsin innoittamana. Tyttöjen kasvava pahoinvointi ja heidän jäätyä useasti syrjään nuorisotyössä, kasvatti tarpeen tyttöyden ja naiseuden erityistarpeita tukevasta tyttötyöstä. Helsinkiin perustettiin ensimmäinen Tyttöjen Talo® vuonna 1999. (Helsingin Tyttöjen Talo 2017b.) Turkuun ensimmäinen Tyttöjen Talo® perustettiin vuonna 2007 (Turun Tyttöjen Talo 2017a).

Tyttöjen Talo® on rekisteröity tavaramerkki. Suomen Setlementtiliitto (Setlementtiliitto 2017a) toimii jokaisen Tyttöjen Talon® taustaorganisaationa ja Tyttöjen Talon® toiminta pohjautuu Setlementtiliiton arvoihin. Lisäksi Tyttöjen Talot® ovat aina osa paikallisen Setlementtiliiton toimintaa, joka toimii Turussa nimellä Auralan Setlementti. Turussa Tyttöjen Talo® kuuluu Auralan Nuorien (Auralan Nuoret 2017) nuorisotyöhön, joka on osa Auralan Setlementti yhdistystä (Karppinen 2017a.) Turun Tyttöjen Talon® toimintaa rahoittaa pääasiassa STEA ja Turun kaupunki (Turun Tyttöjen Talo 2017a). Seuraavaksi esittelen tilaajani, eli Turun Tyttöjen Talon® keskustan yksikön toimintaa (Turun Tyttöjen Talo kulkee jatkossa nimellä Tyttöjen Talo, ilman rekisteröidyn tavaramerkin tunnusta eli ®-merkkiä sekä sanaa Turku). Tyttöjen Talon toimintaan kuuluvat (Kuvio 1) kaksi kertaa viikossa olevat avoimet illat, vaihtuvat harrasteryhmät, kasvuryhmät, nuoret äidit ryhmätoiminta, yksilötyö sekä Pop-in vastaanotto. Lisäksi Tyttöjen Talolle koulutetaan vapaaehtoisia ohjaajia, erilaisiin tehtäviin. (Turun Tyttöjen Talo 2017b.) Tyttöjen Talon toimintaa kuvaavasta kuvioista (ks. Kuvio 1) käy ilmi talon toiminta vielä tarkemmin.

Kuvio 1. Turun Tyttöjen Talon toiminta (Turun Tyttöjen Talo 2017b).

Kerron Kasvuryhmistä vielä laajemmin kuin muusta toiminnasta, sillä opinnäytetyössäni toteutettava itsearviointimenetelmä tehdään nimenomaan kasvuryhmille. Kasvuryhmät ovat syvempiä vertaistukiryhmiä, joissa samassa elämäntilanteessa olevat tytöt kerääntyvät yhteen luotettavan aikuisen ohjaajan kanssa. Kasvuryhmissä käydään ryhmän teemoja läpi keskustelun ja toiminnallisten menetelmien avulla. (Turun Tyttöjen Talo 2017b.) Kasvuryhmien yleinen tavoite on elämäntilanteeseen kuuluvien itsenäisten ratkaisujen tukeminen ja itsetuntemuksen kasvattaminen. Jokaisella Kasvuryhmällä on myös oma teemansa ja ryhmien teemat vaihtelevat joka vuonna. Keväällä 2017 kun tein opinnäytetyötäni Turun Keskustan Tyttöjen Talolla, talolla toimi kolme eri kasvuryhmää. Virtaa-ryhmä (yli 18-vuotiaat) - jossa keskityttiin kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin, itsetuntemukseen ja stressinhallintaan, Mun-ryhmä (16-19-vuotiaat) - jossa teemoina oli tunteiden tunnistaminen, hyvinvointi, itsenäistyminen, minäkuva ja tulevaisuuden haaveet, sekä Siskot-ryhmä (yli 20-vuotiaat) joka oli suunnattu yhdessäoloon ja itsetuntemuksen kehittämiseen. (Karppinen 2017a.)

Tyttöjen Talolla on käytössään vuotuinen avoimen toiminnan palaute, ryhmien omat palautteet ja monia erilaisia menetelmiä ryhmä- ja yksilötyössä. Itsearviointimenetelmää Turun Tyttöjen Talolla ei ole koko kymmenen vuoden olemassaolon aikana ollut

käytössään. Tyttöjen Talon ohjaajille heräsi tarve itsearviointimenetelmästä muutama vuosi sitten. Tarve on lisääntynyt näiden muutaman vuoden aikana, kun talon toimintamuodot ovat monipuolistuneet ja kävijöiden määrä lisääntynyt. Talon työntekijät uskovat, että itsearviointimenetelmästä voisi olla paljon hyötyä heidän työssään. Työntekijöiden pohtivat, että nuorten oman arvioinnin kautta nuoret huomaisivat itse, mitä ryhmä on heille antanut. Tämän tiedon avulla, ohjaajat voisivat kehittää ryhmän toimintaa aina vain laadukkaammaksi. Itsearviointimenetelmä tulisi käyttöön kasvuryhmille. Ryhmien yleisimmät pääteemat ovat itsetuntemus ja elämänhallintataidot ja ne toimisivatkin itsearviointimenetelmän arviomittareina. Ohjaajien toive oli, että itsearviointi olisi tyyliältään positiivinen ja keskittyisi ongelmien sijaan voimavaroihin. Itsearviointimenetelmän rakentaminen päätettiin aloittaa luomalla testi-itsearviointi kevään 2017 kasvuryhmien testikäyttöön, josta muokkaisin kehittämistyön avulla lopullisen menetelmän. Itsearviointi tulisi olemaan kaksiosainen. Siinä tulisi olemaan sekä alkuitsearviointi joka täytetään ryhmän alussa, sekä päätösitsearviointi joka täytetään ryhmän lopussa.

Itsearviointin tulokset palvelevat myös Tyttöjen Talon päärahoittajan STEA:n vaatimuksia. Joka toinen vuosi Tyttöjen Talon on toimitettava tuloksellisuus- ja vaikuttavuusselvitys STEA:lle. Selvityksessä tarvitaan tietoja Tyttöjen Talolla kävijöiden itsearviointin tuloksista (STEA 2017, 17).

Kehittämistyöni vastaa kysymykseen, millainen itsearviointimenetelmä sopii sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön. Tämän vastauksen avulla kehitän Tyttöjen Talolle valmiin itsearviointimenetelmän kasvuryhmien käyttöön. Itsearviointimenetelmän vaikuttavuuteen pyrin vastaamaan kysymyksellä, mitä itsearviointimenetelmä antaa nuorille, eli arvioinnin käyttäjille ja ryhmänohjaajille.

3 SUKUPUOLI-JA KULTTUURISENSITIIVINEN TYTTÖTYÖ

Turun Tyttöjen Talon toimintamuoto on sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Itsearviointi luodaan tämän työmuodon käyttöön, joten on tärkeää tietää mitä se pitää

sisällään. Tässä luvussa avaan mitä tarkoittaa sukupuolisensitiivisyys, kulttuurisensitiivisyys ja tyttötyö.

Sukupuoli on yksi isoimmista asioista, joka vaikuttaa jokaisen ihmisen kasvuun ja kehitykseen (Setlementti 2017b). Sukupuolisensitiivisessä työtöteessä tunnistetaan sukupuolien tuottamat vaikutukset ihmiselle ja hänen toiminnalleen. Ymmärretään, että sukupuoli luo paljon ennakkokäsityksiä ja odotuksia. Näitä ei kuitenkaan vain havainnoida ja hyväksytä, vaan niitä myös tarkistellaan kriittisesti (Punnonen 2014, 521.) ja tuodaan esille (Setlementti 2017b). Sukupuolisensitiivisessä työssä nuoria tulee tukea rohkeasti toteuttamaan sukupuoltaan niin, mikä on juuri heille ominaista, eikä vain valmiiksi luotujen roolien mukaan (mt, 522). Sukupuolisensitiivinen työ ei tarkoita sukupuolineutraalia ajattelutapaa, vaan herkkyyttä tutkia eri sukupuolia. Työtavassa nähdään sukupuolen moninaisuus ja erilaiset ilmenemismuodot. (Setlementti 2017b). Tyttöjen Talon toiminnassa samaistumista omaan sukupuoleen sellaisena kuin sen näkee, pidetäänkin erittäin tärkeänä ja terveenä osana kasvu. Tämän uskotaan myös vahvistavan itsetuntoa. (Eischer & Tuppurainen 2011, 15.) Sukupuolisensitiivisessä työssä ehkäistään nuoren syrjäytymistä, antamalla nuoren olla omanlaisensa yksilönsä. Tämä tehdään tukemalla ja hyväksymällä hänet omana itsenään. (Punnonen 2014, 526.)

Sukupuolisensitiivinen työ ei siis sulje pois mitään sukupuolen muotoja ja tämän takia se voikin ilmentyä sekä tyttö- ja naistyönä että poika- ja miestyönä (Setlementti 2017b). Sukupuolisensitiiviseen tyttötyön kohderyhmään kuuluvat kaikki henkilöt, jotka kokevat itsensä tytöiksi (Setlementti 2017c). Tähän päivään mennessä Suomessa on tutkittu tyttöyttä yli 30-vuoden ajan. Tyttö tutkimus vastaa muun muassa kysymyksiin tyttöjen kasvusta ja kehityksestä, miten tyttöys määritellään, millaista on olla tyttö ja mihin tyttöys sijoittuu yhteiskunnassa. (Ojanen 2011, 11-12.) Tyttöjen Talon työ perustuu nais- ja tyttö tutkimukseen (Eischer & Tuppurainen 2011, 16). Sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä otetaan huomioon jokaisen tytön ominaispiirteet ja tarpeet. Tyttötyössä pohditaan, millaisia erilaisia muotoja on ilmaista tyttöyttä ja naiseutta, avaten erilaiset odotukset ja roolitukset. Tytöt kohdataan sellaisina, kun he ovat ja heitä kannustetaan löytämään se oma tapa, monien erilaisten tapojen kautta ilmaista omaa sukupuoltaan.

Työ tuo esiin tyttöjen väliset erot ja jokaista olemistapaa kunnioitetaan ja tuetaan, näin parantaen heidän itsetuntemusta. (Setlementti 2017c.)

Tyttöjen Talolla käy nuoria monesta eri kulttuurista, ja tällöin on tärkeää olla tietoinen kulttuurien eroista ja niiden vaikutuksista. Kulttuuri syntyy yhteisöjen arvoista, tavoista, ja malleista joilla elämää tulkitaan. Kun ihminen omaksuu nämä tavat ja arvot ja ottaa ne käyttöönsä, voidaan sen ilmenemistä kutsua kulttuuriksi. Kulttuuri ei säily koskaan täysin samana, vaan ihmiset muokkaavat sitä jatkuvasti. (Honkasalo & Souto 2014, 137.) Kulttuurisensitiivisessä työotteessa otetaan huomioon kaikki eri kulttuurien erityispiirteet (Turun Tyttöjen Talo 2017a) ja tämän myötä tarjolla on oltava tarvittaessa myös eriytettyä ja kohdennettua työtä. Setlementtiliiton mukaan kulttuurisensitiivisen työn tulee nivoutua yhteen sukupuolisensitiivisen työn kanssa. Kulttuurisensitiivisyys toimii yhdenvertaisuutta edistävänä työnä niin maahanmuuttajaväestöä kuin kantaväestöäkin kohtaan. (Bahami & Honkasalo 2016, 66.) Honkasalo ja Souto (2014, 118) pohtivat artikkelissaan ”Monikulttuurinen nuorisotyö”, miten kulttuuri ymmärretään ja mitä seurauksia sillä on. He mainitsevatkin, kuinka erilaista perhekulttuuria voidaan elää myös eri kantasuomalaisten perheiden kotona (mt, 118).

Tilaajani Tyttöjen Talon toiminta perustuu edellä kuvattuun työtapaan. Turun Tyttöjen Talolla ei koskaan ennen käytetty itsearviointimenetelmää. Itsearviointimenetelmän käyttöä erityisesti tällä työotteella, ei olla myöskään aikaisemmin juurikaan tutkittu. Näiden syiden takia tutkin opinnäytetyössäni millainen itsearviointi menetelmän tulisi olla, kun työotteena on sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö.

4 ITSEARVIOINTI

Tässä luvussa avaan termiä itsearviointi. Lähtiessä luomaan itsearviointia on hyvä tietää mitä itsearviointi oikeastaan on, miten se toimii ja mitkä ovat sen vaikutukset. Näiden tietojen avulla pystyy ymmärtämään itsearvioinnin todellisen tarkoituksen ja näin ollen kehittämään sen toimivaksi. Tässä luvussa pyrin avaamaan näitä teemoja, jo olemassa olevien tutkimuksien avulla.

Hättönen ja Rompponen (2005,17) kuvaavat itsearviointin olevan sitä, kun yksilö arvioi itse omaa toimintaansa. Itsearviointi on siis yksilön näkemys omasta tilanteesta ja toiminnasta (Hättönen & Romppanen 2005,17). Itsearviointia voidaan myös kuvata niin, että ulkopuolinen arviointi vaihtuu sisäpuoliseen arviointiin, jolloin siitä tulee itsearviointia (Lehtinen 1995,5). Itsearviointin perimmäinen lähtökohta on usko siihen, että ihminen kykenee itse ratkaisemaan ongelmansa (Räisänen & Vaino 1996, 18; Kilpinen & Salmio & Vaino & Vanne 1995, 16). Quakrim-Soivi (2016, 84) kertoo kirjassaan Oppimisen ja osaamisen arviointi, kuinka oppilaiden itsearviointitaidot kehittyvät reflektion ja metakognition kautta. Ensin tapahtuu reflektio, jossa ihminen tutkii tunteitaan, ajatuksiaan ja toimintatapojaan. Tämän jälkeen ihminen jäsentelee ajatuksia ja tuntemuksiaan, jota teki reflektoidessa, arvioiden niitä. Itsearviointin jälkeen ihminen oppii tarkailun ja arvioinnin perusteella ymmärtämään toimintaansa, mikä on metakognitio taito. Silloin ihminen pystyy lopulta arvioimaan itseään ja suorituksiaan, näiden kolmen toiminnan kautta ja oppii asettamaan itselleen tavoitteita ja niihin vaadittavia portaita. (Mt, 84.)

Itsearviointi auttaa havainnoimaan ja analysoimaan yksilön tilannetta, ja niin myös oppimaan itsestään (Hättönen & Romppanen 2005,17; Räisänen & Vainio 1996,17). Myös vuoden 2016 perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen itsearviointin tavoite, on auttaa oppilaita hahmottamaan omaa oppimista ja sen kehittymistä. Havainnoimallaan itseään, oppilas oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja onnistumisensa (Opetushallitus 2016c, 49). Myös Hättösen ja Rompposen mukaan yksilön havainnoinnin kautta, hän oppii tunnistamaan omat rajansa ja osaamisensa (2005, 17). Tämä käy yhteen Räisäsen ja Vainion teorialla, että arvioinnin avulla yksilö tunnistaa voimavaroja ja oppii suuntaamaan niitä oikeaan suuntaan (1996, 19). Voimavarojen avulla pystytään myös vastaamaan paremmin ulkopuolelta tuleviin haasteisiin. Tämä tukee yksilöä päätöksentekoprosessissa, joka auttaa elämän muutostilanteiden ohjaamisessa (Räisänen & Vainio 1996, 17). Monessa teoksessa kerrotaan kuinka itsearviointi auttaa arvioijaa ottamaan vastuun itsestään ja teoistaan (Hättönen & Rompponen 2005, 17; Räisänen & Vaino 1996, 18; Kilpinen, Salmio, Vaino, Vanne 1995, 8). Tämän kautta itsearviointi kehittää myös ihmisen oma ohjautuvuutta ja elämäntilannetta (Hättönen & Romppanen 2005, 17).

Itsearviointia voidaan toteuttaa monella eri tavalla ja eri tilanteessa. Itsearviointia voidaan käyttää koulussa opettajien ja oppilaiden käytössä, työpaikoilla, työpajoissa, erilaisissa koulutuksissa, projekteissa ja harrastuksissa. Itsearviointin muotona voi olla muun muassa haastattelu, kyselylomake, keskustelut, päiväkirja, portfolio, kertomukset, äänitykset ja kuvaukset (Räisänen & Vainio 1996, 48). Itsearviointi voi siis olla hyvin erilainen tyyliltään, riippuen sen käyttöpaikasta, käyttäjistä ja siitä mitä sillä tahdotaan arvioida. Etsiessäni erilaisia itsearviointimenetelmiä, lähes kaikki löytämäni liittyivät pelkästään työhön ja opiskeluun. Tyttöjen Talolla tarvittava itsearviointi menetelmä poikkeaa tyyliltään näistä muista, sillä siinä ei tulla arvioimaan niin konkreettisia asioita kuten opiskelu tai työn tekeminen. Tyttöjen Talon itsearviointinissa tullaan keskittymään nuoren vahvuuksien ja henkisen kasvun kehitykseen. Opinnäytetyössäni käytän kuitenkin kaikkia olemassa olevia itsearviointimenetelmiä esimerkkeinä, luodessani itsearviointin joka vastaa Tyttöjen Talon tarpeita.

5 KÄSITTEET

Käsite-luvussa avaan käsitteitä, jotka ovat olennaisia opinnäytetyössäni. Ensimmäisessä alaluvussa kerron positiivisesta pedagogiikasta. Valitsin itsearviointimenetelmän teoriapohjaksi positiivisen pedagogiikan, jonka mukaisesti siis tulen luomaan itsearviointimenetelmän. Seuraavissa alaluvuissa käsittelen itsetuntemusta ja elämänhallintaa. Nämä ovat yleisimpiä aiheita, joita Tyttöjen Talon Kasvuryhmissä käsitellään. Tyttöjen Talon työntekijät toivoivat, että näitä käytetään arvioinnin kohteina itsearviointinissa.

5.1 Positiivinen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on pedagoginen suuntaus, jonka avulla pyritään vahvistamaan ihmisen voimavaroja ja myönteisiä tunteita. Tämän avulla ihminen oppii parantamaan omaa hyvinvointiaan. Positiivisessa pedagogiikassa siirretään tutkittua tutkimustietoa itse käytäntöön, opetukseen ja asiakastyöhön (Lankinen 2015, 44).

Positiivinen pedagogiikka on saanut vaikutteita positiivisesta psykologiasta (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 227.). Positiivinen psykologia eroaa normaalista psykologiasta niin, että mielen sairauksien ja oikkujen sijaan keskitytään mielen ominaisuuksiin ja niiden esille tuomiseen. Vahvistamalla yksilön voimavaroja luodaan vankka ja vahva perusta mielelle, jolla selvittää elämän haasteista. Positiivisen psykologian perustana on aina ollut yksilön oma kokemus onnellisuudesta. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 19.)

Positiivisuus käsitteenä voidaan ilmaista optimistisuudella, toiveikkuudella ja positiivisten tunteiden kokemisella. Positiivisten tunteiden tuntemisella on havaittu olevan suuri yhteys muun muassa ihmisen fyysiseen terveyteen, hyvinvointiin ja oppimiseen. (Uusitalo-Malmivaara 2014, 21.) Pedagogiikka taas tarkoittaa kasvatusta tai opetusta. Pedagogiikka voi myös määritellä jonkin määrätyn kasvatuksellisen suunnan. (Tieteen termipankki.)

Positiivisessa pedagogiikassa keskitytään vikojen ja heikkouksien sijaan ihmisen voimavaroihin ja siihen että oppiminen voi tuottaa iloa (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 225.) Positiivinen pedagogiikka ei kuitenkaan sulje silmiään ongelmilta, vaan se kohtaa ne positiivisella asenteella (mt, 228). Positiivisessa pedagogiikassa annetaan lapselle ja nuorelle mahdollisuus toimia aktiivisesti omassa ympäristössään ja vapaus ilmaista itseään omalla tavalla (Opetushallitus 2017). Kun ihminen kokee osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 225) hänelle syntyy aito kiinnostus ympäröivää maailmaa kohtaan ja nämä ovatkin positiivisen pedagogiikan perusajatuksia (Opetushallitus 2017b). Positiivisen pedagogiikan mukaan nämä vahvistavat ihmisen oppimiskykyjä ja voimavaroja, (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014,225) jotka puolestaan antavat eväät tunteiden ja itsensä ilmaisuun sekä vuorovaikutus taitoihin (mt, 227).

Tutkittuani monia erilaisia teoriapohjia, huomasin positiivisen pedagogiikan olevan kaikkein lähinnä sitä, mitä Tyttöjen Talo itsearviointilta toivoi. Tyttöjen Talo pyysi itsearviointimenetelmän olevan voimavaralähtöinen ja siksi valitsin itsearviointin

luomisen teoriapohjaksi positiivisen pedagogiikan. Siinä yhdistyvät voimavaralähtöisyys, vahvuuksien esille tuominen ja omana itsenään kasvamisen. Itsearviointia luodessani myös tutkin sitä, miten positiivisen pedagogiikan mukainen itsearviointi toimii sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä.

5.2 Itsetuntemus

Itsetuntemus on nimensä mukaisesti sitä, että tuntee itsensä (Jopling 2000, 17-18; Raatikainen 1990, 83). Itsetuntemusta kehittäessä keskitytään itseensä liittyvään tietoon ja tutustutaan siihen minään, kuka oikeasti on. Opitaan ymmärtämään, miksi minä toimin, miten minä toimin. (Raatikainen 1990, 83; Dunderfelt 2006, 18.) Itsetuntemukseen kuuluu omien arvojen hahmottaminen, oman elämän historian ja tämän hetkisen elämän suunnan ymmärtäminen. Itsetuntemuksen tehtävä on syventää elämän merkitystä näiden ymmärrysten kautta. (Dunderfelt 2006, 18.) Itsetuntemus muodostuu itse-tutkistelun ja itsearvioinnin prosessista (Jopling 2000, 17-18).

Dunderfeltin (2006, 20) mielestä itsetuntemusta ei voi täysin ymmärtää, jos ei ymmärrä sen perustaa jolle se muodostuu. Dunderfelt kirjoittaa miten, jokainen ihminen kokee ja näkee maailman oman itsensä kautta. Ihmisen kokemukset muodostuvat omien henkilökohtaisten havaintojen kautta, jolloin jokainen ihminen kokee elämän omalla tavallaan. (mt, 21.) Dunderfelt esittää, että tällä tavalla jokainen luo oman elämänsä sen mukaan, miten aistii ja kokee asiat (mt, 25). Ihminen siis muokkaa jatkuvasti omalla toiminnallaan ja näkemyksillään maailmaa jossa elää. Näin ollen jokainen voi itse tietoisilla päätöksillään päättää, minkälaisen kokemuksen elämästä itselleen rakentaa. (mt, 21.) Raatikainen (1990, 84) kertoo, miten itsetuntemuksessa ja sen kehittämisessä kaikki ihmisen kokemukset vaikuttavat toisiinsa. Ihminen oppii itsestään kokemusten kautta. Havaitsemalla ja ymmärtämällä omaa käyttäytymistään ja syitä käyttäytymiselleen, itsetuntemus kasvaa. Itsetuntemuksen kehittäminen ei pääty milloinkaan, vaan sen kehittäminen onkin koko elämän mittainen prosessi. (mt, 84.)

Itsetuntemus on yksi pääteemoista, joita kasvuryhmissä käsitellään. Näin se toimii myös yhtenä pääteemana, jota itsearviointimenetelmässä arvioidaan. Itsetuntemusta

käsitteenä tarkkailemalla huomaa, kuinka itsetuntemuksen kehittäminen itsessään on jo itsensä arvioimista.

5.3 Elämänhallinta

Mitä on elämä? Turusen (1992, 143) mukaan elämä ei tarkoita vain ihmistä, vaan kaikkea elävää. Se jatkuu niin pitkään vääjäämättä, kunnes lopulta kuolemme. Elämä on niin ulkoista fyysistä toimintaa, kuin myös sisäistä ihmisen kokemusmaailmaa, jossa tunteet ja ajattelu luovat ihmiselle kokemuksen olemassaolosta. Elämää kunnioitetaan ja pidetään itsessäänkin arvona. (Turunen 1992, 143-144.)

Sosiaalipedagogisen näkemyksen mukaan elämänhallinta on sitä, että yksilö pärjää itsenäisesti elämässään niin yksin, kuin myös ympäristössään, jossa elää (Kivelä & Lempinen 2009, 11). Vuoden 2015 Nuorisobarometrian (Myllyniemi 2016, 27) mukaan nuorten arjenhallinnasta voidaan puhua myös elämänhallintana. Elämänhallintaa kuvaillaan siten, että nuori kokee elämänsä olevan hallinnassa sekä pystyvänsä tekemään valintoja ja muutoksia elämässään (Korvela & Norlund 2016, 194). Mäkirannan mukaan elämänhallintaa kuvataan yksinkertaisimmillaan olemista ja pärjäämistä elämässä, ihmisenä ja yhteisön jäsenenä (Mäkiranta 2008, 61).

Elämänhallinta voidaan jakaa moneen eri osa-alueeseen. Riihinen (1996, 22) jakaa sen materiaalisiin ja henkisiin osa-alueisiin, joita tarvitsemme tyydyttääksemme tarpeemme elämässä. Materiaaliseen osa-alueeseen kuuluvat muun muassa ruoka, vesi ja ilma. Henkiseen kuuluvat rakkaus sekä turvallisuuden ja arvostuksen tunne. (mt, 22) Haverinen (1996) näkee nuorten elämänhallinnan jakautuvan ulkoiseen ja sisäiseen elämänhallintaan. Ulkoinen elämänhallinta sisältää muun muassa arjen kuten kotitöiden hallitsemisen. Sisäiseen elämänhallintaan kuuluvat henkinen kasvu, sosiaaliset suhteet ja yksilön kokemus omasta elämän tasapainosta. (Korvela & Norlund 2016, 195).

Kivelä ja Lempinen jakavat elämänhallinnan kolmeen eri osaan, joista isoimpana mittarina pidetään yksilön henkilökohtaista näkemystä elämästään: kokeeko yksilö

pärjäävänsä eri elämänvaiheissa, onko hän tyytyväinen ja onnellinen elämästään, koeekeko hän osallisuutta ja turvallisuutta (Kivelä & Lempinen 2009,11-12). Raitasalon (1995, 33; 1996, 14) mukaan yksilön sisäiseen elämähallintaan kuuluu myös se, miten hän reagoi stressiin ja haastaviin tilanteisiin. Yksilö itse koee, kuinka haitallinen tilanne hänelle on. Elämähallintaa parantaessa hän pyrkii muuttamaan tilannetta mieluisammaksi. (Raitasalo 1995a, 33.) Henkisen hyvinvoinnin lisäksi otetaan elämähallinnassa huomioon myös valtakunnallisemmat seikat. Myös kansalaisten oikeuksien ja lain tuottama hyvinvointi, sekä materiaalista ja elintasosta syntyvä hyvinvointi lisäävät elämähallintaa. (Kivelä & Lempinen 2009, 12.)

Elämähallintaan kuuluvat itsenäiset päätökset ovat toinen pääteemoista, joita käsitellään Tyttöjen Talon kasvuryhmissä. Elämähallintaa pidetään siis myös yhtenä itsearviointin arviointikriteereinä. Elämähallinta on laaja käsite, mutta itsearvioinnissa keskitytään enemmän sisäiseen kuin ulkoiseen elämähallintaan.

6 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyössäni käyttämät kehittämistyön menetelmät. Kerroon, miten käytin menetelmiä, minkä takia valitsin nämä menetelmät ja miten ne soveltuvat kehittämistyöhöni. Valitsin kehittämistyön menetelmiksi haastattelun, havainnoinnin sekä benchmarkingin. Itsearviointimenetelmän rakentaminen alkoi testi-itsearviointin luomisella, jota koekäytettiin kevään 2017 kasvuryhmissä. Testi-itsearviointiin kuului ryhmän alussa täytettävä alkuitsearviointi, sekä ryhmän loputtua täytettävä loppuitsearviointi. Testikäytön jälkeen, muokkasin itsearviointimenetelmän lopulliseen muotoon. Käytin siis kehittämistyönmenetelmiä testi-itsearviointin luomiseen ja myöhemmin muokatakseni tästä lopullisen menetelmän. Benchmarkingin avulla keräsin tietoa ja vinkkejä itsearviointimenetelmän luomiseen. Haastatteluiden avulla selvitin testi-itsearviointimenetelmän toimivuudesta ja vaikutuksista. Havainnointimenetelmän avulla pyrin selvittämään ohjaajan suorittaman ulkopuolisen arvioinnin ja nuoren oman itsearviointin eron. Kehittämismenetelmien avulla pystyn saamaan tarvittavat tiedot, joiden pohjalta voin rakentaa Tyttöjen Talolle itsearviointimenetelmän, sekä arvioida

sen toimivuutta ja hyödyllisyyttä. Kehittämistyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2009, 160). Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan kohdetta mahdollisimman laaja-alaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa ymmärretään se, että ilmiöt ovat riippuvaisia monista osista ja ne muokkaavat kaikki toinen toisiaan. Tutkimuksessa pyritäänkin esittämään, millainen tutkittava kohde oikeasti on ja tuomaan esille siihen liittyviä tosiasioita. Monipuolisten kehittämistyömenetelmien käyttäminen opinnäytetyössäni mahdollistaa sen, että itsearviointimenetelmää tutkitaan monelta kantilta. Näin saadaan mahdollisimman laaja kuva itsearviointista ja sen vaikutuksista. (mt, 160-161.)

6.1 Benchmarking

Benchmarking- menetelmää käytetään selvittämään, miten toinen vastaavanlainen organisaatio menestyy siinä mitä tekee. Benchmarkingia tehdessä, tutkitaan toisen organisaation toimintatapoja ja menestyneitä käytäntöjä. Tämän tiedon avulla voidaan verrata omaa toimintaa muihin organisaatioihin ja kehittää omaa toimintaa laadukkaammaksi. Benchmarking- kohteita voivat olla toiset saman alan toimijat, oman yrityksen muut osastot tai kilpailijat. Tietoa voidaan kerätä esimerkiksi internetistä tai tutustumiskäynneillä. On tärkeä pohtia ja analysoida kriittisesti saatua tietoa ja miettiä, mitä voidaan soveltaa omassa toiminnassa. Benchmarkingia tehdessä täytyy muistaa, että kaikki saatu tieto ei aina sovellu suoraan omaan toimintaan. On myös tärkeää varmistaa benchmarking-kohteelta mitä asioita saa tuoda julki. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 186.)

Käytin benchmarkkausta yhtenä kehittämistyömenetelmistä. Benchmarkkauksen avulla halusin selvittää, millaisia itsearviointimenetelmiä sukupuolisensitiivisessä työssä jo käytetään. Halusin myös tietää mitä mieltä muut alalla toimijat ovat itsearviointiin hyödyistä sen käyttäjille ja työntekijöille. Tätä tietoa pystyisin hyödyntämään luodessani itsearviointimenetelmää Tyttöjen Talolle. Käytin benchmarking-menetelmää kolmella eri tavalla: sähköpostikyselyllä, työpaikka vierailuilla sekä tutustumalla itsearviointiin liittyvään opinnäytetyöhön. Benchmarkkasin kolmea Suomen muuta Tyttöjen Taloa sähköpostihaastattelulla: Oulun Tyttöjen Taloa, Tampereen Tyttöjen Taloa sekä

Rovaniemen Tyttöjen Taloa. Vierailin kahden eri nuorisoalan ja yhden sosiaalialan työntekijän luona, jotka käyttävät itsearviointimenetelmää työssään: Reetta Alakallanvaaran Varsinais- Suomen Sininauha ry:stä, Liisa Loven Turun Kaupunkilähetyksestä sekä sosiaali- alalta Turun sosiaalityöntekijän luona. Lisäksi tutustuin Susanna Vesakon (2013) opinnäytetyöhön: Nuorten tuen tarvetta etsimässä, Itsearviointilomakkeen kehittäminen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle.

Käytin benchmarking- menetelmää läpi koko kehittämistyöni, helmikuusta-kesäkuuhun. Hyödynsin menetelmää kehittämistyöni eri vaiheissa. Kehittämistyöni alkoi testi-itsearviointimenetelmän luomisella, jota testattiin kevään 2017 aikana kolmessa eri kasvuryhmässä. Loin lopullisen itsearviointimenetelmän testi-itsearviointiin ja siitä saatavien palautteiden ja benchmarkingin pohjalta. Käytin benchmarking- menetelmää siis testi-itsearviointiin luomiseen, sekä myöhemmin lopullisen itsearviointimenetelmän rakentamiseen. Testi-itsearviointimenetelmän tuli olla valmis helmikuun lopussa, joten aloittaessani kehittämistyöni minulla oli aikaa testi-itsearviointiin luomiseen vain neljä viikkoa. Alkuperäinen tarkoitukseni oli benchmarkata mahdollisimman monia kohteita ennen testi-itsearviointiin luomista, mutta aikataulullisista syistä monien kohteiden benchmarkkaaminen tapahtui vasta tämän jälkeen. Tyttöjen Talojen benchmarkkaaminen ajoittui suurimmaksi osaksi ennen testi-itsearviointiin luomista, vierailut muiden nuoriso- ja sosiaali- alan työntekijöiden luona ajoittuivat testi-itsearviointiin luomisen jälkeen ja Susanna Vesakon opinnäytetyön tutkiminen tapahtui helmikuusta-kesäkuuhun, eli samaan aikaan muiden benchmarkkauksien kanssa. Seuraavaksi esittelen kolmen eri benchmarkkaus-tavan käytön yksi kerrallaan. Kuviossa 2 havainnoin kaikkien eri benchmarking-kohteiden työvaiheet aikajärjestyksessä. Myöhemmin tulevassa Luvussa 8 (Kasvuryhmien itsearviointimenetelmä), havainnollistetaan vielä tarkemmin, missä kohtaan benchmarking-menetelmää käytetään koko itsearviointimenetelmän luomisessa (ks. Kuvio 8).

	Suomen muut Tyttöjen Talot		Muut nuoriso- ja sosiaalialan kohteet		Muut
Helmikuu 2017	Sähköpostikysely Suomen muille kuudelle Tyttöjen Talolle 10.2	Helmikuu 2017	Sähköpostikysely kuudelle muulle Turun nuoriso-alan kohteelle 10.2	Helmikuu 2017	Opinnäyte-työn tutkiminen: Susanna Vesakko, Nuorten tuen tarvetta etsimässä
	Sähköpostivastaus Tampereen Tyttöjen Talolta 13.2		Uudelleen tiedustelu samasta sähköpostista muilta Turun nuoriso-alan kohteilta 21.2		
	Sähköpostivastaus Rovaniemen Tyttöjen Talolta 17.2		Sähköpostivastaus Varsinais-Suomen Sininauha ry:ltä 22.2		
Maaliskuu		Maaliskuu		Maaliskuu	
Huhtikuu	Uudelleen tiedustelu Suomen muilta Tyttöjen Taloilta 11.4	Huhtikuu	Sähköpostikysely viidelle muulle Turun nuoriso-alan kohteelle 7.4	Huhtikuu	
	Sähköpostivastaus Oulun Tyttöjen Talolta 11.4		Vierailu: Turun Kaupunkilähetys 12.4		
			Vierailu: Varsinais-Suomen Sininauha ry 19.4		
Toukokuu		Toukokuu		Toukokuu	
Kesäkuu		Kesäkuu	Vierailu: Turun Sosiaalityöntekijä 2.6	Kesäkuu	

Kuvio 2. Benchmarking-menetelmän toteuttaminen kohteen ja ajankohdan mukaan

Aloitin benchmarkingin lähettämällä sähköpostikyselyn (ks. Liite 1) kuudelle Suomen muulle Tyttöjen Talolle. Sähköpostit lähetettiin Turun Tyttöjen Talon johtajan kautta. Sähköpostikysely sisälsi neljä kysymystä ja sen tarkoituksena oli saada selvillä käyttävtkö muut Suomen Tyttöjen Talot itsearviointia työssään, jos niin millaista ja miten he kokevat sen vaikuttavan ryhmän nuoriin ja ryhmänohjaajiin. Valitsin Suomen muut Tyttöjen Talot benchmarking- menetelmän kohteiksi, koska heidän työnsä on kaikkein lähinnä Turun Tyttöjen Talon työtappaa koko Suomessa. Näin heidän mahdollisen kokemuksensa itsearvioinnin käyttämisestä olevan hyvin arvokkaana tietona kehittämissäni. Helmikuun aikana sain kaksi vastausta: Tampereen ja Rovaniemen Tyttöjen Taloilta. Koska vastauksia ei tullut enempää, Turun Tyttöjen Talon johtaja ehdotti sähköpostin uudelleen lähettämistä huhtikuussa. Tämän jälkeen sain vastauksen vielä Oulun Tyttöjen Talolta. Lähetin vielä tarkentavan kysymyksen Tampereen Tyttöjen Talolle, kysyen mikä on heidän mielipiteensä itsearvioinnin tärkeimmistä aspekteista. Oulun Tyttöjen Talolta kerrottiin heidän käyttävän itsearviointimenetelmää, joten kysyin vielä myöhemmin mahdollisuutta nähdä heidän käyttämää menetelmää. Oulun Tyttöjen Talo lähetti tämän menetelmän minulle sähköpostilla. Kaikki yhteydenpito muiden Tyttöjen Talojen kanssa toteutettiin siis sähköpostin välityksellä. Kuviossa 2 havainnoidaan tarkemmin, miten ja milloin Tyttöjen Talon benchmarking on toteutettu.

Toinen benchmarking-menetelmän käytön tapa, olivat vierailut Turun nuorisoalan toimijoiden luona, jotka käyttävät itsearviointimenetelmää työssään. Valitsin muut Turun nuorisoalat benchmarking-kohteiksi, sillä uskoin etten tule saamaan tarpeeksi tietoa muilta Tyttöjen Taloilta. Lisäksi halusin vierailla toimijoiden luona, jota ei olisi niin helppoa tehdä kaukana sijaitseviin Tyttöjen Taloihin. Näiltä kohteilta halusin saada selville millaista itsearviointimenetelmää he käyttävät työssään, miten he ovat sen kehittäneet ja mitä hyötyjä he uskovat sen tuottavan menetelmän käyttäjälle ja työntekijälle. Tavoitteeni oli vierailla noin viiden eri nuorisoalan toimijan luona. Turun Tyttöjen Talon johtaja ehdotti minulle muutamaa paikallista nuorisoalan toimijaa keneltä minun kannattaisi kysyä itsearvioinnin käyttämisestä. Näiden lisäksi etsin internetistä muutaman muun toimijan ketä halusin lähestyä. Helmikuun alussa lähetin sähköpostikyselyn kuudelle Turkulaiselle nuorisoalan toimijalle, samaan aikaan kun lähetimme sähköpostikyselyt Tyttöjen Taloilta. Esitin sähköpostissa samat kysymykset kuin Tyttöjen Taloilta (ks. Liite 1) ja lisäksi kysyin, voisinko mahdollisesti tulla paikan päälle haastattelemaan heitä. En tavoittanut ketään toimijaa tällä sähköpostilla. Helmikuun lopussa lähetin samoille kohteille sähköpostin ja kyselin ovatko he vastaanottaneet sähköpostiani. Tämän sähköpostin jälkeen sain vastauksen Varsinais- Suomen Sininauha ry:ltä. Heidän työntekijänsä kertoivat käyttävänsä itsearviointimenetelmää ja vastasivat kyselyyn jonka lähetin. Lisäksi sovimme myöhemmin haastattelusta, joka toteutui 19.4. Kerron haastattelusta vielä myöhemmin tässä luvussa. Yritin tavoitella muutamaa toimijaa myös puhelimitse, mutta kenelläkään heistä ei ollut aikaa haastattelulle tapaamisen eikä myöskään sähköpostin kautta. Vähäisten vastausten takia jatkoin benchmarking-kohteiden etsintää. Huhtikuun alussa olin yhteydessä viiteen muuhun nuorisoalan toimijaan. Heistä vastasi yksi, Turun kaupunkilähetys. He suostuivat haastatteluun, joka toteutui 12.4. Kerron haastattelusta lisää myöhemmin tässä luvussa. Benchmarking-kohteiden tavoittaminen oli todella haastavaa. Toukokuussa kuulin sosiaalityöntekijästä joka käyttää itsearviointimenetelmää aktiivisesti työssään. Haastattelu sosiaalityöntekijän kanssa toteutui 2.6, josta myös kerron myöhemmin tässä luvussa. Kuvaan kuviossa 2, miten ja milloin benchmarking- vierailut toteutettiin.

Varsinais-Suomen Sininauha ry:ssä pääsin haastattelemaan Vertaisryhmän työelämä-hankkeessa työskentelevää Reetta Alakalliovaaraa. Vertaisryhmän työelämä-hanke toimii Turussa Nuorten työpajana, nimeltään Jokipaja. Jokipaja tarjoaa nuorille,

työelämän ulkopuolella oleville 18-29-vuotiaille luovaa toimintaa. Toiminta valmentaa heidän työelämävalmiuksia sekä taitoja työn- ja opiskelunhakuun. He käyttävät itsearviointimenetelmää työssään ja tekevät työtä lähes saman ikäisten nuorten kanssa, kuin Tyttöjen Talon kasvuryhmätkin. Tämän takia koin paikan olevan sopiva benchmarkkauksen kohteeksi. Vierailin Jokipajalla ja tutustuin heidän toimintaansa, itsearviointimenetelmään ja haastattelin ohjaajaa itsearvioinnista (ks. Liite 2).

Seuraavaksi vierailin Turun Kaupunkilähetyksen Oma Koutsi-hankkeessa. Pääsin haastattelemaan hankkeen työntekijää Liisa Lovea. Oma Koutsi-hanke tarjoaa henkilökohtaista tukea 17-29-vuotiaille nuorille työn ja opiskelun haussa. Nuoren kanssa asetetaan tavoitteet ja mietitään keinot, joilla tavoitteisiin päästään. Oma Koutsi-hankkeen toiminta alkaa aina itsearvioinnilla ja se on tärkeä osa heidän toimintaansa. Heillä on todella paljon kokemusta itsearvioinnin käyttämisestä. Tämän takia Oma Koutsi-hanke oli todella hyvä benchmarkkauksen kohde. Lisäksi heidän asiakkaansa ovat saman ikäisiä, kuin Tyttöjen Talon kasvuryhmien nuoret. Vierailin Turun Kaupunkilähetyksen tiloissa, sain tutustua Oma Koutsi-hankkeen itsearviointityökaluun ja haastattelin Liisa Lovea itsearviointimenetelmästä (ks. Liite 2). Haastattelun aikana seuraamme liittyi toinenkin Oma Koutsi-hankkeen työntekijä, Kaisa Lunden.

Viimeisenä haastattelin (ks. Liite 2) yhtä Turun sosiaalityöntekijää. Turun sosiaalityöntekijä käyttää työssään usein itsearviointimenetelmiä, sekä ryhmä- että yksilötyössään. Asiakasryhmän ikäjakauma on nuorista aikuisiin. Valitsin sosiaalityöntekijän benchmarking-kohteeksi, vaikka hänen työnkuvansa ei ole suoraan nuorisotyötä. Benchmarking-kohteiden löytäminen osoittautui hyvin haastavaksi ja yhtenä syynä oli se, että harvat nuoriso-alan työntekijät käyttävät itsearviointimenetelmää työssään aktiivisesti. Kuulin kyseisen sosiaalityöntekijän käyttävän erilaisia itsearviointimenetelmiä työssään hyvin monipuolisesti. Tämän takia halusin päästä vierailemaan hänen luonaan, sillä uskoin hänen tuovan hyvää ja erilaista näkökulmaa itsearvioinnista työnkuvansa puolesta. Vierailin Turun sosiaalityöntekijän työtiloissa ja haastattelin häntä itsearvioinnin käyttämisestä.

Jokainen vierailuni kesti noin tunnin. Kerroin jokaisen haastattelun alussa opinnäyte-työstäni ja miksi halusin vierailla heidän luonaan. Kysyin, saanko nauhoittaa

haastattelun, käyttää haastateltavan nimeä ja mahdollisesti myös lainauksia opinnäytetyössäni. Nauhoitin kaikki haastattelut. Kaikki muut antoivat luvan käyttää organisaationsa ja haastateltavan nimeä paitsi Turun sosiaalityöntekijä halusi pysyä anonyymina. Hän toimii opinnäytetyössäni nimellä Turun sosiaalityöntekijä.

Eri toimijoiden lisäksi tutustuin Susanna Vesakon opinnäytetyöhön ”Nuorten tuen tarvetta etsimässä, Itsearviointilomakkeen kehittäminen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle” (Vesakko 2013). Opinnäytetyössään hän kehitti itsearviointilomakkeen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle. Opinnäytetyö on yksi harvoista, joka käsittelee itsearviointimenetelmän kehittämistä itse nuorille. Keräsin opinnäytetyöstä hyväksi huomioituja käytänteitä ja vinkkejä itsearvioinnin rakentamiseen.

6.2 Haastattelut

Haastattelussa tutkija on suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2009, 204). Haastattelija on tiedonkerääjä ja haastateltava on tiedonantaja. Haastattelutilanne muodostuu aina kahden ihmisen välisestä vuorovaikutuksesta, jolloin siinä tarvitaan molemminpuolista luottamusta. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 108.) Haastattelun hyvinä puolina pidetään muun muassa sitä, että haastateltava pystyy vapaasti ilmaisemaan itseään, kysymyksiä voidaan täsmentää ja aineistoa voidaan analysoida syvällisesti (mt, 205). Erityisesti jos aihe vähän tutkittu haastattelu pystyy tuomaan esille paljon erilaisia näkökulmia tutkittavasta aiheesta (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2009; Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 106). Haastattelun avulla pystytään keräämään nopeasti syvällistäkin tietoa (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 106). Haastattelussa on tietenkin vahvuuksien lisäksi myös heikkouksia. Se millaisia vastauksia haastateltava antaa riippuu paljon siitä, miten haastateltava kokee haastattelutilanteen ja haastattelijan. Haastattelija ei voi tietää vastaako haastateltava kysymyksiin samalla tavalla, miten hän vastaisi toisenlaisessa ympäristössä. Haastatteluja analysoidessa tulisikin olla tarkkana, eikä yleistyksiä tulisi liioitella. (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2009, 206-207.) Käytin kehittämistyössäni kahta erilaista haastattelua. Haastattelin kasvuryhmän osallistujia, jotka testasivat itsearviointimenetelmää keväällä 2017 ja näiden kasvuryhmien ohjaajia. Tässä alaluvussa kerron miksi käytin näitä haastattelumenetelmiä ja miten niitä käytin. Alaluvussa

6.2.1 kerron kasvuryhmien nuorten haastattelusta ja seuraavassa alaluvussa 6.2.2 kerron ryhmänohjaajien haastattelusta.

6.2.1. Kasvuryhmän nuorten haastattelut

Haastattelin viittä nuorta, jotka käyttivät itsearviointin testiversiota. Haastattelun tavoitteena oli saada selville, miten se heidän mielestään toimi ja mitä he kokivat saavansa sen käyttämisestä. Haastattelumuotona käytin puolistrukturoitua haastattelua. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat valmiiksi luotuja, mutta niiden järjestyks ja sanamuodot voivat vaihdella haastattelua tehdessä. Haastattelun hetkellä voidaan jättää myös tarpeettomia kysymyksiä kysymättä ja lisätä tarpeen tullen uusia. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 108.) Käytin haastattelua yhtenä kehittämistyönmenetelmänä, sillä tahdoin saada nuorten henkilökohtaisen ja luottamuksellisen näkemyksen esille mahdollisimman aitona. En tiennyt lainkaan mitä aihe tulisi poikimaan, joten puolistrukturoidun haastattelun avulla saisin tarkennettua ja lisättyä kysymyksiä tarpeen vaatiessa.

Yhteensä 19 nuorta kolmesta eri kasvuryhmästä täytti sekä alku- että loppuitsearviointin. Tiesin kasvuryhmien nuorten olevan mahdollisesti ujoja vastaamaan tuntemattomien haastatteluihin. Tämän takia kysyin haastateltavia kasvuryhmästä, jossa toimin itsekkin ohjaajana keväällä 2017. Halusin saada haastattelun avulla mahdollisimman aitoja ja rehellisiä vastauksia. Uskoin että nuoret jotka jo tuntevat minut, pystyvät olemaan rentoja ja rehellisiä haastatelllessani heitä. Haastatteluun tarvitaankin aina tietynlaista luottamusta, jotta aito vuorovaikutus voi syntyä (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 108). Tavoitteeni oli haastatella vähintään viittä nuorta. Viimeisellä ryhmän tapaamisella 2.5, kysyin kuka nuorista tahtois tulla haastateltavaksi. Heti samana päivänä kolme sanoi suostuvansa haastatteluun. Seuraavina viikkoina kyselin vielä uudestaan muutamia nuoria haastateltaviksi. Toukokuun loppuun mennessä olin saanut haastattelun viideltä ryhmään osallistuvilta. Haastattelin (ks. Liite 3) nuoria Tyttöjen Talolla. Haastattelut kestivät 15 minuutista 30 minuuttiin. Kysyin ennen jokaista haastattelua, saanko nauhoittaa haastattelun ja käyttää mahdollisesti lainauksia opinnäytetyössäni. Kerroin, että jokainen haastattelu tehdään anonyymina, eikä kenenkään henkilöllisyys tule esille opinnäytetyössä. Nauhoitin jokaisen haastattelun. Viimeisen

haastattelun puolella välissä huomasin, että nauhoittimesta oli loppunut muisti. Pyy-sin haastateltavaa odottamaan hetken ja kirjoitin varmuuden vuoksi ylös kaiken mitä olimme. Lopun haastattelusta kirjoitin käsin paperille. Muuten haastattelut sujuivat hyvin.

Haastateltaviksi valikoituneet olivat 18-28- vuotiaita kantasuomalaisia nuoria. Osa heistä on Tyttöjen Talon vakioasiakkaita ja osalle heistä talon toiminta on aivan uutta. Testi-itsearviointin käyttäjiä oli yhteensä 19 nuorta ja haastattelin heistä viittä. Haastateltavien määrä prosentteina on siis 26,3 %. Haastattelua ei voi siis pitää niin yleis-tävänä, sillä haastatteluiden perusteella voi tietää vain reilu neljänneksen testi-itsearviointin käyttäjien mielipiteistä. Haastatteluun osallistui vain yhden kasvuryhmän nuoria. Nuoret ovat hakeutuneet tähän ryhmään, juuri tämän kasvuryhmän teeman takia. Tämä voi myös vaikuttaa haastatteluiden vastauksiin. Sillä voi olla mahdollista että, erilaiset nuoret hakeutuvat eri kasvuryhmiin ja niin ollen vastaukset voisivat olla erilaisia. Myös eri ryhmänohjaajien ohjeistus itsearviointin täyttämistä, voi vaikuttaa siihen millaisena itsearviointia pidetään. Se että pystyn tutkimaan jokaisen kolmen kasvuryhmän nuoren täytetyt testi-itsearviointit, auttaa kuitenkin hieman hahmottamaan sen toimivuudesta muissakin kasvuryhmissä. Täytetyistä testi-itsearviointeista pystyn näkemään muun muassa mihin kysymyksiin on vastattu ja mihin ei. Lähes kaikki Kasvuryhmien nuoret ovat kantasuomalaisia, joten se että kaikki haastateltavani ovat kantasuomalaisia, ei vaikuta haastattelun luotettavuuteen paljonkaan. Kevään 2017 Kasvuryhmän nuoret olivat noin 16-28- vuotiaita, ja minun haastateltavani 18-28-vuotiaita. Haastatteluiden ikäjakauma jakaantui hyvin tasaisesti, joten iän mukaan ajatellen haastattelu on luotettava. Haastatteluuni valikoituneet nuoria voi pitää ryhmän rohkeimpina, sillä he ylipäättään suostuivat haastateltaviksi. Myös tämä voi vaikuttaa vastauksiin, sillä he ovat nuoria jotka yleisesti ovat aktiivisempia vastaamaan ja kertomaan mielipiteensä kuin muut.

6.2.2 Kasvuryhmän ohjaajien haastattelu

Haastattelin Tyttöjen Talon kaikkien kasvuryhmien ohjaajia. Heitä on kolme. Jokainen näistä ryhmästä käytti testi-itsearviointia ryhmässään. Jokainen haastateltava on

Tyttöjen Talon työntekijä ja he toimivat talolla ohjaajina. Heidän työtehtäviin kuuluu muun muassa vastata Tyttöjen Talon avoimista illoista, suunnitella Tyttöjen Talolla järjestettävää ohjelmaa, tarjota yksilötyötä nuorille kanssa sekä vetää erilaisia harraste- ja kasvuryhmiä. Haastateltavien ohjaajien koulutukset ovat sosionomi, toimintaterapeutti ja yksi heistä on nuoriso ja vapaaohjaajan oppisopimustyöntekijä. Haastattelumuotona käytin ryhmähaastattelua. Yksi opinnäytetyöni tavoitteista on saada selville mitä hyötyä itsearviointimenetelmästä on ryhmänohjaajille. Haastattelun avulla halusinkin saada selville, mitä mieltä ohjaajat olivat itsearviointimenetelmän testiversiota, miten he kokevat sen hyödyttävän heidän työtään ja miten he kokevat sen soveltuvan sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön.

Ryhmähaastattelussa haastatteluun osallistuu samaan aikaan useampi haastateltava. Ryhmähaastattelun vahvuuksia on, että ryhmän dynamiikan avulla aihe voi nousta uudelle tasolle. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 111.) Menetelmä sopii myös hyvin aiheeseen josta ei ole paljon tietoa. Ryhmähaastattelussa haastatteli ohjaa keskustelua. Ryhmähaastattelua varten on luotava tavoitteet mitä tietoa halutaan kerätä ja keneltä sitä halutaan kerätä. (Mt, 112.)

Valitsin ryhmähaastattelun menetelmäksi, sillä ajattelin ryhmänohjaajien ajatusten vaihdon ja jakamisen tuovan syvyyttä aineistooni. Mielestäni se sopii muutenkin Tyttöjen Talon työntekijöiden työtapaan. Tyttöjen Talolla työntekijät keskustelevat työasioista aina avoimesti ja vapaasti mielipiteitä vaihtaen. Haastattelu toteutettiin testi-itsearviointin käytön jälkeen, koska haastattelun tarkoituksena oli saada selville ohjaajien mielipide itsearviointin toimivuudesta ja hyödyistä. Kasvuryhmät käyttivät viimeistä testi-itsearviointia ryhmien viimeisillä kerroilla, toukokuun alussa. Olin jo alkukeväästä kysynyt ohjaajilta sopiiko heille ryhmähaastattelu toukokuun lopulla. Lopulta aikataulullisten syiden takia haastattelu toteutettiin 12.5.

Käytin haastattelussa kysymysten (ks. 4) lisäksi kahta toiminnallista menetelmää, tekemään haastattelusta mielenkiintoisemman ja tuomaan enemmän näkökulmia esille. Käytin Viisi kertaa miksi -harjoitusta ja SWOT-analyysia. Viisi kertaa miksi?-harjoituksessa kysytään viisi kertaa ”miksi”, valitusta aiheesta joka halutaan ymmärtää syvemmin.

Harjoitus tuo esille syvemmän ymmärryksen aiheesta ja luo mahdollisuuden selvittää miksi kyseinen tilanne todella on näin. Harjoituksen avulla kyseenalaistetaan koko aihe ja kysymysten avulla tuodaan esille se mikä on kaiken pohjalla. (Innokylä 2017a.) Käytin harjoituksessa kysymystä ” Miksi käyttäisimme itsearviointia Tyttöjen Talon ryhmissä?”. Jokainen ohjaaja kirjotti ensin vastauksensa omalle paperille, jonka jälkeen kävimme ne yhdessä läpi. Seuraava menetelmä oli SWOT-analyysi. SWOT-analyysin nimi tulee englanninkielisistä sanoista Strengths (vahvuudet), Weaknesses (heikkoudet), Opportunities (mahdollisuudet) ja Threats (uhat). SWOT-analyysi on nelikenttäinen analyysityökalu, joka jakautuu positiivisiin ja negatiivisiin puoliin. Positiiviset ovat vahvuudet ja mahdollisuudet. Negatiiviset ovat heikkoudet ja uhat. Analyysin avulla pohditaan ja kirjataan ylös kaikki nämä aspektit analysoitavasta kohteesta. Analyysin avulla kohdetta voidaan kehittää monelta kantilta. Kun tiedetään mitkä asiat tekevät kohteesta toimivan- voidaan näihin asioihin panostaa, mitkä heikentävät sen toimivuutta- voidaan näitä asioita korjata, mikä saattaa mahdollistaa sen toimivuuden jopa enemmän voidaan- näitä tuoda enemmän esille ja tiedostaessamme uhan-sen voi pyrkiä välttämään. (Innokylä 2017b.) SWOT- analyysissa analysoimme itsearvioinnin testiversion toimivuutta. Olin piirtänyt isolle pahville SWOT-analyysi taulukon, johon kohta kerrallaan ryhmä sai kertoa omat ajatuksensa.

Haastattelu tehtiin Tyttöjen Talolla ja se kesti noin yhden tunnin ja 15 minuuttia. Haastattelun alussa kysyin, saanko nauhoittaa haastattelun ja käyttää mahdollisesti joitain lainauksia opinnäytetyössäni. Ennen haastattelua esittelin myös tavoitteet, jota haastattelun avulla pyrin saamaan selville ja millainen haastattelun rakenne tulee olemaan. Nauhoitin koko haastattelun. Kirjoitin SWOT-analyysin tulokset pahvitalulle, menetelmää tehdessä. Yksi haastateltavista joutui poistumaan 15 minuuttia ennen haastattelun loppumista. Lokakuussa mieleeni tuli vielä yksi kysymys (ks. Liite 4) joka olisi tarpeellinen haastatteluun ja lähetin sen jokaiselle ohjaajalle sähköpostitse. Sain jokaiselta vastauksen vielä viikon sisällä.

6.3 Havainnointi

Kolmantena kehittämistyön menetelmänä käytin havainnointia. Uusitalo (1995, 89) toteaa, että havainnointi ei ole vain näkemistä vaan se on tarkkailua. Havainnoinnin

avulla saadaan selville se, mikä ehkä haastattelusta jää selvittämättä eli mitä todella tapahtuu (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 212). Havainnointia käyttäen päästään tutkittavan kohteen luonnolliseen ympäristöön ja kohteesta saadaan näin välitöntä informaatiot (mt, 213). Havainnointi on toimiva menetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Havainnoinnilla voidaan monipuolistaa haluttua tietoa. Yksikseen havainnoinnin käyttäminen on haastavaa, mutta esimerkiksi haastattelu ja havainnointi yhdessä täydentävät hyvin toisiaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 81.) Havainnoinnin haasteena on se, että havainnoitsijan läsnäolo voi muuttaa havaittavien käyttäytymistä. Havainnointiprosessi ja analyysi vie paljon aikaa. Havainnointia tehdessä on myös pohdittava sen eettisyyttä. On tärkeää pohtia, kuinka tarkkaan havainnoinnista kerrotaan havaittaville. Havainnoinnista syntyvää materiaalia on myös tärkeä käyttää harkiten. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 214.)

Havainnointi- menetelmän tavoitteena oli nähdä eroavaisuudet, kun nuori arvioi omaa kehitystään ja kun ohjaaja arvioi nuoren kehitystä. Se pystyisi näyttämään jääkö ohjaajalta jotain näkemättä, kun hän havainnoi nuorta. Tämän avulla halusin nähdä, näkevätkö ohjaajat ja nuoret tilanteen ja nuoren kehityksen samalla tavalla. Tämä kertoisi onko itsearviointi todella hyödyllinen vai ei. Valitsin havainnoinnin yhdeksi menetelmäksi, sillä se täydentäisi hyvin muita menetelmiä. En myöskään usko, että mikään muu menetelmä voisi antaa vastauksia näihin kysymyksiin.

Suoritin havainnoinnin keväällä 2017, yhdessä näistä kasvuryhmistä jossa testattiin itsearviointimenetelmää. Toimin tässä ryhmässä toisena ryhmänohjaajana. En siis ollut ylimääräinen havainnoitsija, vaan minun oli luonnollista olla mukana ryhmäkerroilla. Ryhmä kokoontui kymmenen kertaa kevään 2017 aikana ja ryhmässä oli kymmenen nuorta. Valmistin tarkan havainnointiruudun (ks. Liite 5) johon olin erotellut havainnoitavat aiheet. Täytin jokaisesta ryhmän nuoresta oman havainnointi sarakkeen, jokaisen ryhmäkerran jälkeen. Havainnoin sitä, miten minä näen jokaisen nuoren luovan tavoitteita, toteuttavan niitä ja saavan jotain itselleen ryhmäkerroista. Kerroin ensimmäisellä ryhmäkerralla nuorille, että tulen ryhmän aikana havainnoimaan ryhmää opinnäytetyötäni varten, selvittääkseni itsearviointin toimivuutta. Kerroin että ketään ei pysty tunnistamaan opinnäytetyöstäni, vaan tulokset edustavat koko ryhmää.

6.4 Analysointitapa ja menetelmien sopivuus

Valitsin kehittämistyönmenetelmiksi benchmarkingin, haastattelun ja havainnoinnin. Koin että menetelmät täydensivät ja vahvistivat toinen toisiaan. Haastattelu ja benchmarking tuntuivat olevan ehdottoman tärkeitä menetelmiä opinnäytetyössäni, joten ne nousivat aivan luonnollisesti menetelmien valintaa pohtiessa. Yksi Tyttöjen Talon ohjaajista ehdotti havainnointimenetelmän käyttämistä. Oivalsin että mikään muu menetelmä ei voisi antaa vastauksia, joita havainnointi-menetelmällä hain. Tässä alaluvussa kerron ensin, miten analysoin menetelmien aineistoa ja sen jälkeen pohdin menetelmien sopivuutta kehittämistyössäni.

Aloitin analysoinnin litteroimalla, eli kirjoittamalla kaikki haastattelut ja benchmarkingvierailut sanatarkkaan ylös. Aloitin nuorten haastatteluista, jatkoin ryhmähaastattelulla ja lopuksi tein saman benchmarking-vierailun haastatteluille. Tämän jälkeen luin aineistot yksi kerrallaan läpi. Alleviivasin tärkeimmät asiat ja pelkistin aineistoa. Pelkistämällä on tarkoitus saada materiaali selkeämmäksi ja tiiviimmäksi, eli rajataan kaikkien oleellisimmat asiat (Ojasalo, Moilainen, Ritalahti 2015, 139). Seuraavaksi keräsin jokaisesta tekstistä tärkeimmät asiat teemojen alle. Käytin teemoina haastattelukysymyksieni teemoja, jotka pohjautuvat tutkimuskysymyksiini. Teemoittelun aikana nousi ylös myös muita teemoja, joita en ollut ennestään luonut. Kun olin tehnyt tämän kaikille haastatteluille ja benchmarkingin-kohteille, katsoin mitä saamoja teemoja aineistoista oli noussut. Sitten yhdistin eri menetelmien aineistot yhteisten teemojen alle.

Pystyin käyttämään lopulta vain kuuden nuoren havainnointia analyysissä. Neljä nuorista, eivät joko olleet koko ryhmän aikana paikalla, tai he eivät tehneet loppuitsearviointia. Analysoidessani havainnointimenetelmän tuloksia, tein oman analyysitaulukon havainnoinnin tuloksille. Tiivistin tähän havainnointisapluunastani saadut tiedot omista havainnoinneistani. Taulukkoon tuli tavoitteet, joita nuori loi ja ne mitä hän niistä saavutti ryhmän aikana. Viereiseen sarakkeeseen kirjasin ylös, mitä nuori itse oli arvioinut itsestään itsearviointia tehdessä. Näitä vertailemalla pyrin näkemään, mikä ero on minun ja nuoren arvioinnissa.

Jokaista menetelmää analysoidessa pohdin kriittisesti, mikä aineisto on tarpeellista ja mikä luotettavaa. Benchmarkingia tehdessä koen, että menetelmän onnistumiseen vaikuttaa suurimmaksi osaksi oikeiden benchmarking-kohteiden valinta. Olin asettanut itselleni tavoitteen vierailta viidessä benchmarking-kohteessa. Lopulta onnistuin vierailemaan vain kolmessa, kohteiden haastavan löytämisen ja tavoittamisen takia. Kokeemus itsearviointin käytöstä sukupuolisensitiivisessä työssä jäi vähäiseksi. Olisin kaivannut vielä enemmän tietoa tämän työ-otteen ammattilaisilta. Silloin olisin voinut yleistää tuloksia luotettavammin nimenomaan sukupuolisensitiiviseen työhön. Kehittämismenetelmien käytön jälkeen oivalsin vielä uusia kohteita, joita olisin voinut benchmarkata, jos olisin oivaltanut ne aikaisemmin. Koin benchmarkingin kuitenkin arvokkaaksi ja inspiroivaksi menetelmäksi. Se antoi aineistolle laajemman ymmärryksen itsearviointista. Benchmarkingin aineisto tukee hyvin haastatteluista syntyneitä aineistoja. Yhtenä hyvänä puolena benchmarking-menetelmässä on se, että siitä syntyvästä aineistosta voi poimia käyttöön, juuri ne asiat jotka hyödyttävät kyseistä kehittämissuorityötä. Kuulin paljon arvokasta kokemusta monen vuoden itsearviointin käytöstä. Vaikka vain pieni osuus itsearviointin käyttämisestä oli sukupuolisensitiivisen työhön ammattilaisilta, koen että pystyn kuitenkin poimimaan niistä monia asioita jotka ovat hyödyllisiä kehittämistyössäni. Onnistuin loppujen lopuksi käyttämään monta erilaista benchmarking- tapaa. Näin pystyin keräämään niillä runsaasti monipuolista aineistoa.

Ryhmähaastattelun riskinä voi olla, että jotkut ryhmän jäsenistä eivät saa suunvuoroa. Ryhmähaastattelussani olevat ohjaajat kuitenkin tunsivat toisensa niin hyvin, että tästä ei tullut ongelmaa. Ohjaajat olivat minulle entuudestaan tuttuja, jonka koin olevan yksi mahdollisista riskeistä, mutta myös mahdollisuuksista. Pyrin olemaan mahdollisimman neutraali ja vain ohjata haastattelua. Haastattelu etenikin lopulta todella luontevasti eteenpäin. Nuorten haastatteluissa tiedostin ongelmana sen, että haastattelijan rooli voi olla liian ohjaava tai johdattelva. Tunsin kaikki haastateltavani jonkin verran, joten pyrin olemaan mahdollisimman neutraali haastattelijan roolissani. Pyrin etten johdattele ja esitä valmiita oletuksia. Tein ohjaajien ryhmähaastattelun vasta nuorten haastatteluiden jälkeen. Tämä osoittautuikin hyödylliseksi. Pystyin muokkaamaan ohjaajien haastattelua sen mukaan, mitkä teemat nousivat esille nuorten haastatteluissa. Nuorten ja ohjaajien haastatteluiden tulokset vahvistivat hyvin toinen toisiaan ja antoivat hyviä näkökulmia molemmilta puolilta. Oli tärkeää saada sekä itsearviointin

testaajien eli nuorten että ohjaajien mielipiteet. Nuorten mielipiteet olivat tärkeitä, sillä heiltä sain suoran kuvan miltä tuntui täyttää itsearviointia. Ohjaajien mielipide oli tärkeä kahdesta syystä. He tuntevat talolla käyvät nuoret parhaiten ja tietävät, mikä heille toimii. Toiseksi, he tulevat käyttämään itsearvioinnista saatavia tuloksia työssään, joten minun on tiedettävä, millainen itsearviointimenetelmä on hyödyllinen heille.

Havainnoinnin tuloksien luotettavuutta oli todella haastava arvioida. Tämän takia luotettavia ja käytettäviä tuloksia nousi menetelmästä hyvin vähän. Pystyin yhdistämään havainnoinnin tuloksia vain yhteen analysoitavaan teemaan. Havainnointia tehdessäni kiinnitin tarkkaa huomiota siihen, onko minun havainnointini todellinen vai pelkästään oma näkemykseni aiheesta. Ymmärsin että tätä havainnointia tehdessäni minun tulisi tuntea havaittavat etukäteen todella hyvin, jotta pystyisin todella luottamaan kaikkiin havaintoihini. Pidin tätä tarkkaan mielessäni tehdessäni analyysia. Poistin heti havainnoinnit, jotka tuntuivat hiukankin epämääräisiltä, epävarmoilta ja tarpeettomilta. Tämän avulla turvasin tutkimuksen luotettavuuden. Havainnointi antoi vähän, mutta erittäin arvokasta aineistoa tutkimukseeni. Mielestäni havainnointi vahvisti oletuksia, joita muista menetelmistä nousi esille. Koen, että millään muulla menetelmällä en olisi pystynyt löytämään samaa tietoa esille.

En onnistunut keräämään aineistoa jokaisen menetelmän avulla, ihan niin laajasti kun toivoin. Kerättyä aineistoa on mielestäni kuitenkin runsaasti ja se on ladultaan monipuolista. Mielestäni kehittämistyöni menetelmät täydensivät hyvin toisiaan. Ne toivat itsearvioinnin esille monesta eri näkökulmasta.

7 TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

Analysoin benchmarkingin, haastattelut ja havainnoinnit teemoittain. Jaoin menetelmistä nousseet tulokset neljään suurimpaan teemaan: Sukupuolisensitiivinen itsearviointi on voimavaralähtöistä ja tavoitteellista, Toimiva itsearviointi on rakenteeltaan selkeä ja monipuolinen, Itsearvioinnin merkitys nuorelle ja Itsearvioinnin merkitys ohjaajalle. Jokaisen teeman sisältä löytyy vielä eri alateemoja. Benchmarking-menetelmästä

ja haastatteluista nousi tuloksia kaikkiin teemoihin. Havainnoinnista nousi tuloksia vain yhteen analysoitavaan teemaan: Itsearviointin merkitys ohjaajalle (7.4.). Analysoin tässä luvussa jokaisen teeman omassa alaluvussa. Nuorten haastattelut on merkitty kirjaimella h ja numerolla 1-5 (eli esimerkiksi h1, h2 jne.). Ohjaajien vastaukset ovat yleensä yhteneväisiä, jolloin puhun vain ”ohjaajista”. Joissain tapauksissa kun heillä on henkilökohtainen vastaus, olen merkinnyt heidät: ohjaaja 1, ohjaaja 2, ohjaaja 3. Mainitsen analyysissä benchmarking-kohteet haastateltavien nimillä. Nämä edustavat siis vastauksillaan benchmarking-kohteita. Turun Kauapunkilähetys kulkee nimellä Liisa Love, Varsinais-Suomen Sininauha organisaatio nimellä Reetta Alakallanvaara ja Turun sosiaalityöntekijä kulkee nimellä Turun sosiaalityöntekijä. Jokaisen alaluvun lopussa, teeman tärkeimmät asiat on tiivistetty havainnollistavaan kuvioon.

7.1 Sukupuolisensitiivinen itsearviointi on voimavaralähtöistä ja tavoitteellista

Tässä alaluvussa esittelen tuloksia, joista käy ilmi millainen itsearviointimenetelmä so-
pii sukupuolisensitiiviseen tyttötyön käyttöön. Esille nousivat vahvimpina se, että suku-
puolisensitiivisyys on tyttötyötä tärkeämpää. Muut tärkeät aspektit ovat voimavaraläh-
töisyys ja tavoitteiden asettaminen. Analyysin kautta kävi ilmi, että positiivinen peda-
gogiikka toimii hyvänä teoriapohjana sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä käytettävälle
itsearviointimenetelmälle. Lisäksi esille nousi haastattelu tyylillä toteutettavan itsearvi-
oinnin mahdollisuus.

Testi-itsearviointia tehdessä, olin keskittynyt siihen millainen itsearviointimenetelmä
toimisi sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä. Aineiston analyysi osoittaa, että tyttöyden
ja naiseuden ei tarvitse näkyä erityisellä tavalla itsearviointimenetelmässä. Kaikissa
kasvuryhmissä ei painoteta niin paljon tyttöyden tai naiseuden rooleihin, joten silloin
se voisi sulkea niitä pois. Testi-itsearviointinissa tyttöys ja naiseus ei erityisemmin nä-
kyntäkään. Ohjaajien mielestä testi-itsearviointini joka oli voimavaroihin painottunut,
kuitenkin jo itsessään tukee tytöksi ja naiseksi kasvamista. Tietopohjassa käykin ilmi,
kuinka tyttötyössä nuorien ominaispiirteet huomioidaan ja kannustetaan löytämään
oma tapa olla tyttö (Setlementti 2017c). Testi- itsearviointin teemat tukevatkin juuri
näitä asioita. Ohjaajat olivat sen sijaan tyytyväisiä siihen, että kysymykset oli aseteltu
sukupuolisensitiivisesti. Eli kysymyksiä ei oltu asetettu odotettujen sukupuoliroolien

mukaan, vaan vastatessaan kysymyksiin nuorella on mahdollisuus ilmaista itseään ja sukupuoltaan niin kuin kun hän haluaa (Punnonen 2014, 521; Setlementti 2017b). Ohjaajien mielestä itsearviointi oltiin rakennettu myös sukupuolineutraalisti, eli sitä voisi käyttää myös esimerkiksi poikaryhmissä. Sain hyvin vähän tietoa itsearvioinnin käytöstä muilta Suomen Tyttöjen Taloilta. Rovaniemen Tyttöjen Talolla on käytössä oma itsearviointi ja Tampereella heidän ryhmäpalautteensa sisältää pienen osan itsearviointia. Muita taloja en joko tavoittanut, tai heillä ei ollut käytössä itsearviointia.

Tutkiessani mikä on tärkeintä toimivassa itsearviointimenetelmässä, koin hyväksi miettiä mistä itsearviointi itseasiassa lähtee liikkeelle ja millä tyylillä. Heljä ja Romppanen (2005, 17) kirjoittavat kuinka itsearviointi on yksilön itsensä suorittamaa oman toiminnan arvioimista, joka kuvaa näkemystä itsestään sillä hetkellä. Kaikki benchmarking-vierailuiden haastateltavat kertoivat, että heidän työnsä asiakkaiden kanssa lähtee liikkeelle asiakkaiden sen hetkisen tilanteen selvittämisestä, itsearviointimenetelmää käyttäen. Itsearvioinnin tehtävä onkin tuoda esille havainnot, joiden avulla arvioija voi oppia tuntemaan itseään paremmin (Kilpinen, Salmio, Vaino, Vanne 1995, 8). Siinä millä tavalla itseään aletaan havainniomaan, voi kuitenkin olla eroja. Kaikki benchmarking-vierailuiden haastateltavat työskentelevät ensisijaisesti asiakkaidensa heikkouksien tai haasteiden ja niiden päihittämisen parissa. He työskentelevät näitä haasteita vastaan kuitenkin voimavaroja apuna käyttäen. Havainnoimalla toimintaansa asiakkaat löytävät ne kohdat, joiden kanssa he tahtovat työskennellä. Samalla he löytävät myös ne voimavarat, joita he käyttävät apuvälineenä niiden päihittämiseen. Liisa Love painotti, miten voimavarat nähdään heillä aina kuitenkin tärkeämpinä kuin heikkoudet. Hänen mukaansa yleisesti nuorille kuitenkin puhutaan useammin heidän heikkouksistaan, kuin siitä missä he ovat hyviä. Myös Strandell (1995) ja Kumpulainen (ym.2013) toteavat, kuinka vähän lasten hyvinvointia tarkastellessa keskitytään heidän voimavaroihin ja vahvuuksiin (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 224).

Tyttöjen Talon toive itsearviointiin oli nimenomaan voimavaralähtöinen (Karppinen 2017b & ohjaajien haastattelu). Voimavaralähtöisyyden kautta, esille nousi positiivinen pedagogiikka ja sen mahdollisuus itsearvioinnin teoriapohjana. Yksi (h4) nuori esitti haastattelussa, kuinka olisi mielellään käsitelty itsearvioinnissa myös heikkouksia eikä

vain voimavaroja. Ohjaajien ryhmähaastattelussa kuitenkin päädyimme, että itsearviointinnissa ei tuoda esille erityisesi heikkouksia tai haasteita. Ohjaajat olivat yhtä mieltä, että positiivispainotteinen ja voimavaralähtöinen menetelmä on hyvä kasvuryhmille. Yhden ohjaajan mielestä se, mihin keskittää ajatuksensa lisääntyy. Heikkouksiin ja haasteisiin keskittyessä, jokainen nuori vaatisi myös paljon tukea ja purkua ohjaajalta. Itsearviointimenetelmän on tarkoitus tulla käyttöön jokaiseen kasvuryhmään. Jos itsearviointinnissa käsiteltäisiin myös heikkouksia, ryhmänohjaajalla ei luultavasti olisi tarpeeksi resursseja suureen purkuun jota jokaisen nuoren kanssa tällöin tarvittaisiin. Lisäksi Tyttöjen Talolla saa tarvittaessa yksilötyötä, jos nuori tahtoo puhua elämän haasteista kahden kesken ohjaajan kanssa. Valitsin itsearviointin pohjaksi positiivisen pedagogiikan, joka keskittyy heikkouksien sijaan ihmisen voimavarojen tunnistamiseen ja positiivisten tunteiden vahvistamiseen (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 228-230). Positiivisessa pedagogiikassa yhdistyvät voimavaralähtöisyys ja osallistaminen, joka sopii ohjaajien toiveisiin. Uskon siihen, että kun nuorella on selvillä omat voimavaransa ja vahvuutensa, myös hänen itsetuntemuksensa kasvaa. Mitä parempi itsetuntemus nuorella on, sitä rohkeammin ja varmemmin hän toimii elämässään. Näin hän pystyy myös samaan kasvuryhmästä enemmän irti, kun hänellä on varmempi olo työskennellä ryhmässä esille tulevien aiheiden parissa.

Aineiston analyysistä käy ilmi, mikä on itsearviointin seuraava askel voimavarojen tunnistamisen jälkeen. Kun nuori on voimavarojen ja vahvuuksien avulla havainnoinut kuka hän on, hän voi alkaa luomaan tavoitteita itselleen. Tavoitteiden luominen nähtiin suurimpana asiana joka voi tukea ihmistä muutoksessa. Itsearviointi auttaakin ihmisen elämän kehittämisessä ja sen ohjaamisessa (Heljä & Romppanen 2005, 17). Jokainen benchmarking-vierailun haastateltava kertoi, kuinka itsearviointi lähtee liikkeelle tavoitteiden luomisesta. Turun sosiaalityöntekijä kertoi, että tavoitteiden luominen on hänestä koko itsearviointin juju: ”Et musta se on koko itsearviointin pointti, että ensin päästän kartalle siit tän hetkisestä tilanteesta, ja sit pystytään asettamaan niit tavoitteita ja sit seuraamaan niitten tavoitteiden niinkun saavuttamista.”

Liisa Love kertoi, että itsearviointi ja siinä luodut tavoitteet ovat heidän työnsä ”main glue”. Nuorten luomien tavoitteiden ansiosta, he voivat lähteä työskentelemään ja toteuttamaan tavoitteita eteenpäin. Reetta Alakallaanvaara kertoo kuinka he käyvät joka

toinen viikko läpi nuorten asettamia tavoitteita ja näin nuoret pääsevät eteenpäin tavoitteissaan.

Nuoria haastatellessani, lähes kaikki (h1, h3, h4, h5) mainitsivat tavoitteiden asettamisen tai täyttymisen yhtenä positiivisena vaikutuksena itsearviointista. Nuoret myös kuvasivat, kuinka he olivat helpottuneita ja tyytyväisiä päästessään tavoitteissa eteenpäin. Yhden haastateltavan (h5) mielestä tavoitteita on helpompi toteuttaa, kun niitä on etukäteen miettinyt. Kahden nuoren (h1, h3) mielestä oli helpottavaa täyttää loppuitsearviointia, sillä he huomasivat tavoitteiden täytyneen. Eräs nuorista huomasi loppuarviointia täyttäessä, että oli saanut alkuitsearvioinnin tavoitteet täytettyä ja loppuitsearvioinnissa uusiksi tavoitteiksi nousivat alkuitsearvioinnissa pohditut ”uudet asiat elämässä” (h4). Tässä tapauksessa nuori pääsi siis luomaan jo uusiakin tavoitteita itselleen. Turun sosiaalityöntekijä pohtikin, miten vanhojen tavoitteiden täytettyä voidaan siirtyä seuraaviin tavoitteisiin: ”Ja sit kun ne on saavutettu, niin sit tarvittaessa taas alottaa alusta ja luomaan taas niit uusii tavoitteita.”

Liisa Love kertoi, kuinka koutsamisessa jokaiselle nuorelle asetetaan päätavoite, eli ylätavoite ja sen alle pienempiä alatavoitteita joiden avulla päätavoitteeseen päästään. Jokaisessa kasvuryhmässä on oma teemansa, jota niissä työstedään ja ryhmän aikana luodaan usein pieniä tavoitteita. Näen että tavoitteiden asettaminen itsearvioinnin osana täydentäisi ja tukisi kasvuryhmien toimintaa. Itsearvioinnin aikana luotuja tavoitteita voitaisiin pitää ikään kuin isoina päätavoitteina, jotka kuljettavat nuorta ryhmän aikana eteenpäin, samalla kun hän luo ryhmän aikana pieniä uusia alatavoitteita.

Tulokset osoittavat, että itsearviointi olisi mahdollista toteuttaa myös suullisesti ohjaajan kanssa kahdestaan. Kaikki benchmarking-vierailuni kohteet tekevät itsearvioinnin asiakkaan kanssa yhdessä, jos se on tarpeellista. Liisa Love totesi, että riippuu ihan nuoresta, haluaako hän tehdä itsearvioinnin itseksensä vai suullisesti ohjaajan kanssa. Tyttöjen Talon ohjaajat kertoivat, että heillä on joskus ollut käytössä kasvuryhmien alkuhaastattelut, jossa jokainen nuori haastatellaan ennen ryhmää. Joskus ryhmällä on ollut mahdollisuus jopa loppuhaastatteluun ryhmän loputtua. Ryhmähaastattelussa nousi esille, että alkuitsearvioinnin voisi tehdä hyvin näissä alkuhaastattelussa. Mahdollisuuksien mukaan loppuitsearvioinnin voisi suorittaa loppuhaastattelussa.

Itsearviointi olisi silloin osa alkuhaastattelua ja se siis tehtäisiin mahdollisesti haastattelumuodossa tai yhdessä keskustellen. Sekä nuorten, että ohjaajien haastatteluista tuli ilmi myös se, että on tärkeää antaa paljon aikaa itsearvioinnin tekemiseen. Jos itsearvioinnin tekoon ei anneta tarpeeksi aikaa, ei nuori pysty keksittymään siihen kunolla, jolloin tuloksetkaan eivät ole luotettavia. Haastattelumuotoinen itsearviointi mahdollistaisi sen, että nuori pystyisi keskittymään arviointiin paremmin ja häntä tuettaisiin sen täyttämisenä. Yksi nuorista (h1) ilmaisi, että hänellä oli haastavaa vastata itsearviointiin sen tähden, että se oli kirjallisessa muodossa. Niin kuin tietoperustassa mainitsin, Tyttöjen Talolla tehdään myös monikulttuurista työtä. Tämän takia on mahdollista, että jokainen nuori ei puhu suomenkieltä äidinkielekseen. Itsearviointi haastattelumuotona, olisi helpompi nuorille joilla on vaikeaa lukemisen, kirjoittamisen tai suomen kielen kanssa.

Aineiston analyysi osoittaa, että sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä käytettävän itsearvioinnin tulee olla enemmän sukupuolisensitiivinen, kuin tyttötyöhön perustuva. Tyttöjen Talolla tehdään sukupuolisensitiivistä tyttötyötä ja sukupuolisensitiivisyys ei suljekaankaan mitään sukupuolta pois (Setlementti 2017b). Tällöin itsearviointimenetelmä ei sulje pois kasvuryhmiä, joissa keskittyminen ei ole vahvasti tyytöydessä tai naisuudessa. Tärkeintä itsearvioinnissa onkin nuorten ominaisuuksien esille tuominen, tavoitteisiin innostaminen ja rohkaiseminen. Positiivinen pedagogiikka tukee mielestäni sukupuolisensitiivistä työtettä ja sopii näin kasvuryhmien itsearvioinnin teoriapohjaksi. Molemmissa pyritään tukemaan ihmistä löytämään oman yksilöllisen tavan kasvaa ja tuoda ominaisuuksia esille (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 228-230; Punnonen 2014, 526). Vaikka tyttöyttä ja naisuutta ei varsinaisesti tuoda esille itsearviointimenetelmässä, se mielestäni tukee omalla tavallaan myös tytöksi ja naiseksi kasvua. Sillä myös tyttötyössä nuoren omaa tapaa ilmaista itseään kunnioitetaan sekä pyritään vahvistamaan itsetuntemusta (Setlementti 2017c). Mahdollisuus tehdä itsearviointi haastattelun avulla mielestäni näyttää nuorille, että heille annetaan aikaa ja välitetään aidosti. Kasvuryhmille sopiva sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön perustuva itsearviointimenetelmä poikkeaa tyyliltään, monista muista nuorisotyössä tehtävistä itsearvioinneista. Vaikka monet työskentelevätkin itsearvioinnissa voimavarojen kanssa, suoraan positiiviseen pedagogiikkaan pohjautuvat itsearvioinnit

ovat harvinaisempia. Piirteet jotka rakentavat toimivan itsearviointin sukupuolisensitiiviselle tyttötyölle, on havainnoitu alla olevassa kuviossa (ks. Kuvio 3).

- Tyttöyden- ja naiseuden ei tarvitse näkyä itsearvioinnissa
- Sukupuolisensitiivisesti asetetut kysymykset ovat tärkeitä
- Positiivinen pedagogiikka sopii itsearviointin teoriapohjaksi
- Itseensä tutustuminen ja tavoitteiden luominen ovat keskiössä
- Alku- ja loppuhaastattelu antavat lisä mahdollisuuksia itsearviointimenetelmälle

Kuvio 3. Piirteet jotka rakentavat toimivan itsearviointin sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä

7.2 Toimiva itsearviointi on rakenteeltaan selkä ja monipuolinen

Kehittämistyön tulokset osoittavat, että itsearviointin tulee olla rakenteeltaan selkeä, ymmärrettävä sekä monipuolinen. Aineiston analyysistä nousi vahvasti esille, että itsearviointin täyttäminen nähdään usein haastavana. Kaksi nuorta totesivat haastattelussa, kuinka itsearviointin tekeminen oli todella haastavaa (h1, h3). Yhdelle nuorelle (h5) itsearviointin tekeminen kirjallisesti tuotti haasteita. Reetta Alakallaanvaara kertoo, kuinka nuoret eivät ole tottuneita usein arvioimaan itseään ja tämän takia arvioivat itseään todella alakanttiin. Hättönen ja Romppanen (2015, 17) toteavat, että itsearviointin tekemisen vaikeuden takana, voi usein olla huono itseluottamus tai minäkuva. Liisa Love kertoi myös kuinka nuorilla on usein haastava ymmärtää vaikeita termejä. Turun sosiaalityöntekijä mietti, että itsearviointeja täyttävillä ihmisillä ei välttämättä ole aina riittävästi henkisiä voimavaroja ymmärtämään haastavia kysymyksiä. Tyttöjen Talon ohjaajat pohtivat ryhmähaastattelussa, että kysymysten tulee olla ymmärrettäviä ja selkeitä, koska ryhmissä voi olla nuoria kenellä on vaikeuksia tekstin tai suomenkielen kanssa. Maurice Holt (1994) pohtii myös kuinka itsearviointia ei aina myöskään uskalleta tehdä täysin rehellisesti, sillä pelätään ylemmän tahon mielipidettä (Lehtinen 1995, 98-99). Tätä en näe ongelmana Tyttöjen Talolla, sillä nuorten haastattelusta viisi kuudesta piti enemmän hyvänä kuin huonona sitä, että itsearviointiin kirjoitetaan oma nimi (h2, h3, h4, h5). Yksi heistä (h3) mainitsi, kuinka Tyttöjen Talolle ei tarvitse jännittää:

”Vaikka tää talo on kyllä sellainen paikka, että uskaltaa sanoa, kun on tutut tyypit jo valmiiks niin se ei ole niin jännittävää. ”.

Esille on siis noussut, että itsearviointi on tehtävä selkeään ja ymmärrettävään muotoon jotta sen tuloksetkin ovat varteenotettavia. Näin se ei tuottaisi niin suurta haastetta nuorille. Seuraavaksi analysoimme, miten se voidaan toteuttaa. Liisa Love kertoi, kuinka he muokkasivat itsearviointimenetelmänsä kysymyksiä selkeämpään ja ymmärrettävämpään muotoon. Esimerkiksi kysymyksen ”Oletko systemaattinen?”, he avasivat niin, että se on helpompi ymmärtää ”Systemaattinen osaa suunnitella ja pitää kiinni suunnitelmistaan”. Myös Vesakko (2013,12) sai selville opinnäytetyössään, kuinka kysymysten tulisi olla selkeitä ja lyhyitä. Hänen mukaan myös kysymysten kronologinen järjestys on tärkeä (tm, 12). Itsearviointia muokatessa tulee siis painottaa siihen, että kysymykset on esitetty oikeassa järjestyksessä ja avattu mahdollisimman selkeään muotoon. Myös edellisessä alaluvussa (7.1) mainittu alku- ja loppuhaastattelu tukisivat ja helpottaisivat itsearvioinnin ymmärtämistä.

Kysymykset joihin tarvitaan vastausvaihtoehdot, herättivät paljon erilaisia ajatuksia. Liisa Love ja Reetta Alakallaanvaara pitivät numeraalisia vastausvaihtoehtoja haastavina nuorille. Liisa Loven mielestä nuorten tuntemukset päivän mukaan voivat vaihdella helposti ja siksi esimerkiksi arvioiminen numeroin ”elämänhallinnan kehittymisestä”, on todella haastavaa. Tässä taas tulee vastaan se, kuinka tärkeää on, että termi jota arvioidaan, on avattu ymmärrettäväksi. Turun sosiaalityöntekijällä numeraaliset vastausvaihtoehdot 1-5 ovat toimineet todella hyvin. Yksi nuorista (h2), nimenomaan kehui testi- itsearvioinnin tehtävän ”Kysymys 8.Ympyröi millainen olo sinulla on” (ks. LIITE 6) vastaustapaa, jossa vastaus tuli antaa ympyröiden numero yhdestä viiteen. Tulee siis huomioida, että eri kysymykset toimivat eri ihmisillä. Vesakko toteaa opinnäytetyössään, että numeraalisissa vastauksissa olisi hyvä olla maksimissaan kolme tai neljä vastausvaihtoehtoa. Vesakon mielestä vastausvaihtoehtoina ei toimi myöskään ”en osaa sanoa”, eikä pelkkä ”kyllä” tai ”ei” koskaan riitä. (Vesakko 2013, 12.) Numerollisista vastaus vaihtoehdoista oli paljon mielipiteitä, joten oli haastavaa päättää mikä kasvuryhmien itsearviointiin sopisi parhaiten. Lopulta päädyin ympyröitävään nelinumeroiseen numero asteikkoon, jossa avaan jokaisen numeron merkityksen myös kirjallisesti.

Benchmarking-menetelmän ja haastatteluiden ansiosta sain paljon positiivista ja rakentavaa palautetta testi- itsearvioinnistani. Turun sosiaalityöntekijä suositteli, että itsearviointimenetelmässä käytettäisiin mahdollisimman monipuolisesti erilaisia menetelmiä. Hänen mielestään siinä olisi niin helpommin jokaiselle vastaajalle jotain toimivaa, koska ihmiset ovat kuitenkin aina erilaisia. Huomasinkin itsearvioinnin monipuolisuuden tärkeyden haastatellessani nuoria. Jokainen kertoi jotain positiivista itsearvioinnista, mutta suurin osa kehui eri tehtäviä. Yksi nuorista piti erityisesti tehtävistä, jossa vastausvaihtoehto piti vain ympyröidä (h5), kun taas toinen kehui erityisesti avoimia kysymyksiä (h4). Alkuitsearvioinnista (ks.LIITE 6) saivat kehuja kysymykset: ”3.Millaisia voimavaroja koet omaavasi? Ympyröi niin monta kun tahdot ja lisää jos et löydä omia!” (h5, h1), ”8.Mieti millaisia tavoitteita sinulla voisi olla ryhmän aikana, missä tahdot kehittyä, mitä tahdot oppia? Kirjoita niistä kolme.” (h1, h4, h5), ”4.Mitkä ovat kiinnostavimpia asioita elämässäsi juuri nyt?” (h4) ja ”5.Entäpä tärkeimpiä asioita elämässäsi juuri nyt?” (h1, h4). Loppuarvioinnissa (ks.LIITE 6) pidettiin erityisesti kysymyksestä ”10. Minkä koet olleen sinulle hyödyllisin asia ryhmän toiminnassa?” (h1). Näiden vastausten avulla pystyn näkemään, että nuoret kokivat hyötyvänsä keskenään eri kysymyksistä. Liisa Love kertoi myös pohtineensa, että vaikka nuori jättäisi joskus avoimen kysymyksen tyhjäksi, se ei kuitenkaan ole turhaa. Hän uskoo, että kysymys jää silti itämään nuoren mieleen ja vaikka nuori ei nyt tietäisi vastusta kysymykseen hän tulee oivaltamaan sen myöhemmin itse. Eli vaikka ohjaajana luulisi, ettei kysymyksestä ollut hyötyä nuoren sisällä voi silti tapahtua näkymätöntä hidasta muutosta.

Benchmarkingin aineiston analyysistä nousi esille monia erilaisia tapoja toteuttaa itsearviointia. Turun sosiaalityöntekijä käyttää työssään paljon karttatyöskentelyä, jossa piirtämällä ja kirjoittamalla hahmotetaan muun muassa voimavaroja, vahvuuksia ja sosiaalisia ympyröitä. Lisäksi hän käyttänyt paljon Elämäntilanteen selvittämisen ympyrämenetelmää (ESY), joka on tarkoitettu nuoren sosiaaliseen kuntoutukseen (Innokylä 2017c). Löysin ympyrästä paljon hyviä teemoja ja kysymyksiä, joita voin muokata ja käyttää hyödyksi. Oulun Tyttöjen Talolla itsearviointi sisältää myös kuvallisia tehtäviä. Uskon myös näiden sopivan Turun Tyttöjen Talolle, tukemaan erityisesti heitä kenelle lukeminen ja kirjoittaminen on vaikeaa. Reetta Alakallaanvaara käyttämä itsearviointi

on haastattelumuodossa ja siitä löytyi hyviä kysymyksiä muun muassa motivaatiosta, nuoren osaamisesta ja oma-aloitteisuudesta. Liisa Loven käyttämästä itsearviointista, löysin hyvin toimivana tavoitteiden asettamisen. Tavoitteiden asettamisen jälkeen työntekijä ja nuori asettavat yhdessä tuen, jolla tavoite saadaan toteutettua ja työskentelytavan jolla se toteutetaan. Uskon tämän tavan motivoivan nuoria tavoitteiden toteuttamisessa. Erilaisia itsearviointien menetelmiä yhdistäen ja muokaten, voin luoda sellaisen itsearviointimenetelmän, että siinä on mahdollisimman laajasti erilaisille nuorille sopivia kysymyksiä.

Kun itsearviointia lähdetään rakentamaan, on tärkeä tietää mikä on arvioinnin kohteena. Tämä on hyvä tietää, sillä itsearvioinnin tuloksilla mitataan, vastaako toiminta sille asetettuja tavoitteita (Räisänen & Vainio 1996, 7). Useissa itsearviointimenetelmissä mitataan hyvin konkreettisia asioita. Turun sosiaalityöntekijä, Liisa Love ja Reetta Alakallaanvaarakin käyttävät itsearviointimenetelmää esimerkiksi työ- ja opiskelukyvyn arvioimisessa. Heidän kysymyksenä keskittyvät siis hyvin konkreettisiin asioihin. Tällöin arvioitavia kohteita voi olla muun muassa terveys, hyvinvointi, liikunta, talous, sosiaaliset suhteet ja tulevaisuus. Vesakko jakoi itsearviointinsa teemat keskittymiseen ja tarkkaavaisuuteen, lukemiseen ja laskemiseen, sosiaalisiin vuorovaikutuksiin, elämänhallintaan sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksiin. Tyttöjen Talolle tehtävä itsearviointi poikkeaa näistä sen verran, että talon toiveena oli mitata lähinnä sisäisiä asioita eikä niinkään ulkoisia. Tyttöjen Talon johtajan (keväällä 2017 toimineen) toiveena (Karppinen 2017b) oli että mitattavat kohteet ovat itsetuntemus ja elämänhallintaan liittyvät itsenäiset päätökset ja tyyliltään voimavaralähtöinen. Myös Tampereen Tyttöjen Talo piti tärkeänä arvioida itsetuntemusta. Siispä asetin itsearvioinninpäätteenä itsetuntemuksen, itsetuntemusta tukevat voimavarat, elämänhallinnan, sitä tukevat itsenäiset ratkaisut ja elämänhallintaa ohjaavat tavoitteet ja niiden seuraamiseen.

Itsearvioinnin tekeminen omalla nimellä, eikä anonymyminä oltiin vahvasti lähes samaa mieltä. Kaikkien ohjaajien mielestä nuorten tulisi ehdottomasti kirjoittaa nimensä itsearviointiin. Tämän avulla nuoret voivat palata itsearviointeihin, kun ne löydetään heidän nimellään. Nimien avulla ohjaajat pystyvät myös tutkimaan itsearviointeja, tietäen mitä kukakin nuori pohtii. Tämä helpottaa ohjaajien työtä valtavasti. Näin he pystyvät

tukemaan nuoria ja luomaan ryhmätoiminnan vastaamaan paremmin nuorten tarpeita, itsearviointista saatujen tietojen perusteella. Kolme viidestä (h2, h4, h5) nuoresta sanoi, että tahtoi pistää nimen itsearviointiin, sillä siitä on hyötyä ohjaajalle. Yhdellä nuorista ei ollut väliä (h3) ja yksi nuorista (h1) tahtoi tehdä arvioinnin enemmän anonyymina, jotta uskaltaisi vastata kysymyksiin rohkeammin. Päädyimme ohjaajien kanssa kuitenkin siihen, että itsearviointi tehdään omalla nimellä. Silloin se palvelee kaikkia kaikkein parhaiten. Ryhmätoiminnan aikana nuoret myös oppivat tuntemaan ja luottamaan ohjaajiin koko ajan paremmin.

Haastatteluissa oltiin myös hyvin yksimielisiä siitä, mitä täytetyille itsearvioinneille lopulta tehdään. Neljä nuorista (h2, h3, h4, h5) sanoi, etteivät tahdo niitä kotiin. Yhden nuoren mielestä olisi mukavaa, jos siihen olisi mahdollisuus palata (h1). Ohjaajat pohivat, että ne olisi käytännöllistä säilyttää. Silloin he voisivat käyttää niitä raporttien kirjoittamisessa, tulevan toiminnan suunnittelun pohjana ja mahdollisten uusien ryhmäohjaajien perehdyttämisessä. Mielestäni nuori voisi halutessaan molemmat itsearviointit täytettyään kopioida tai kirjoittaa ylös itselleen tärkeimmät asiat itsearvioinneista. Muuten ne jäisivät ohjaajille.

Aineiston analyysistä nousi seikkoja, kuinka itsearvioinnin tekeminen voi olla haastavaa nuorille ja monia asioita joita ohjaajan on hyvä muistaa itsearviointia täyttätessä. Koen, että näihin ”ongelmiin” on vastattava ja päätin luoda ohjeistuksen ohjaajille, itsearvioinnin täyttämiseksi. Alla olevaan kuvioon on tiivistetty seikat, jotka ovat tärkeitä itsearvioinnin rakenteessa (ks. Kuvio 4).

- Itsearvioinnin kysymysten on oltava selkeitä ja ymmärrettäviä
- Menetelmä on oltava rakenteeltaan mahdollisimman monipuolinen
- Itsearvioinnin haastavuuteen voidaan vastata itsearvioinnin täytön ohjeistuksella
- Itsearviointi täytetään omalla nimellä
- Nuorella tulee olla mahdollisuus kopioida itsearviointi itselleen ryhmän loputtua

Kuvio 4. Tärkeät seikat itsearviointimenetelmän rakenteessa

7.3 Itsearviointien merkitys nuorelle

Aineiston analyysi osoittaa, että itsearviointimenetelmän käytöstä on yleisesti paljon hyötyä nuorille. Kehittämistyön tulokset osoittavat, että myös kasvuryhmän nuoret hyötyivät testi-itsearviointien käytöstä. Suurimmiksi hyödyiksi nousi esille nuorten itsestään oppiminen, itse oivallus, siitä syntyvä motivaatio ja ryhmän kehittämisen mahdollisuus itsearviointien tuloksien avulla. Aineiston analyysi myös osoitti, että monen nuoren itsetuntemus ja elämäntaitojen taidot nousivat itsearviointia tehdessä. Itsetuntemus ja elämäntaitotaidot olivatkin yhdet itsearviointien teemoista.

Ohjaajien ryhmähaastattelussa tehdyssä viisi kertaa miksi-harjoituksesta kävikin ilmi, että yksi syy käyttää itsearviointia kasvuryhmissä, on nuorille siitä saatu hyöty. Seuraavassa lainauksessa ohjaaja vastaa kysymykseen ”Miksi käyttäisimme itsearviointimenetelmää kasvuryhmissä?”:

Jotta näkisimme mitä hyötyä ryhmästä on nuorille? Jotta voimme raportoida paremmin ja nähdä tulokset paremmin (mihin se ryhmä niinkun vastaa, tavoitteet). Jotta kiteytyy Tyttöjen Talon merkitys ja nuoret näkevät oman edistymisensä ja sitten koska se on tärkeää itsetuntemukselle ja kasvulle.--- Myöskin, et nähtäis et miten ryhmii voi kehittää, koska se kehittyminen on tärkeää, koska pystyttäis paremmin tukemaan niitä nuoria niis heidän tarpeissaan, jotta jokainen viihtyis paremmin omissa nahoissaan. (ohjaaja 2)

Jokainen haastateltava nuori käyttäisi itsearviointia mielellään uudestaan. Neljä (h1, h2, h3,4h) viidestä koki, että itsearviointi oli hyödyllinen heille. Nuori (h5) joka ei kokenut sen olevan hyödyllinen, piti kuitenkin itsearviointissa muun muassa siitä, että näki omia voimavaroja paperilla. Jokainen nuorista pystyi myös näkemään jotain eroja, eli kehitystä alku- ja loppuitsearviointien välillä. Eräs nuorista (h3) ilmaisi kehityksen näin: ” Loppuitsearviointiin mennessä oli tapahtunut kehitystä. Kun elää hetkessä ei aina huomaa muutosta, mutta papereita katsoessa huomaa ”. Jokaisen kasvuryhmän ohjaaja pystyi näkemään positiivisia muutoksia kaikissa ryhmäläisten loppuitsearviointeissa. Joissain enemmän, jossain vähemmän.

Testi-itsearviointia koitti yhteensä 19 nuorta, kolmesta kasvuryhmästä. Verrattuani heidän alku- ja loppuitsearviointeja keskenään, pystyin näkemään että 16 nuorta 19

nuoresta, oli kehittynyt jossakin luodussa tavoitteessaan. Ohjaajien haastattelusta ja täytettyjä testi-itsearviointeja tutkiessa kävi myös ilmi, että yli puolilla nuorista numeerollisten kysymysten vastaukset olivat nousseet loppuitsearviointissa.

Tietopohjassa puhun siitä, kuinka itsearvioinnin avulla ihminen oppii havainnoimaan itseään ja tuntemaan itseään paremmin. Kolme viidestä haastateltavista nuorista (h1, h3, h4) sanoi, että itsearvioinnin avulla oppi itsestään enemmän.

Nuoret sanoittavat, että normaalisti ei pysty näkemään kaikkea itsestään, mutta pysähtyessä sitä alkaa vasta näkemään.

No ehkä, kun pitää aatella silleen tarkemmin et mitä voimavaroja ja luonteenpiirteitä itellään on, niin ehkä sitä vähän oppii tuntemaan itsensä paremmin. Kun pitää miettiä, millainen oikeesti on. Kun ei sitä yleensä mieti, sitä vaan elää elämänsä. (h1).

Yksi nuorista (h4) uskoi oppivansa itsestään lisää tehtävän avulla, jossa tuli ympyröidä omia voimavarojaan: ”Joo, ehkä mä luulen, tää on ollut tosi hyvä tää lista, niin luulen ett olen saanut sanoja itselleni jotenkin lisää. Että suunnilleen tiedän millainen ihminen olen, mutta nyt sille on nimi ”.

Benchmarking haastattelussa Liisa Love pohti miten nuoret hyötyvät nimenomaan siitä, että he näkevät omat vahvuutensa paperilla. Hän uskoi, että he saavat harvoin kokea sitä. Reetta Alakallaanvaaran mielestä on tärkeää, että nuoret kokevat myös heidän mielipiteidensä olevan tärkeitä. Positiivisen pedagogiikan mukaan, kun ihmisen voimavaroja ja positiivisia tunteita vahvistetaan, syntyykin mahdollisuus parempaan hyvinvointiin (Lankinen 2015, 44). Näiden havaintojen perusteella nuorten itsetuntemus kehittyi itsearvioinnin kautta. Tietopohjan mukaan itsetuntemusta kehittäessä keskitytäänkin itseensä liittyvään tietoon ja tutustutaan siihen minään, kuka oikeasti on. Oman toiminnan tarkkailun kautta, opitaan ymmärtämän miksi minä toimin näin. (Raatikainen 1990,83; Dunderfelt 2006, 18.)

Analyysin mukaan, nuoret alkoivat ensimmäistä kertaa näkemään tiettyjä asioita itsesään, kun he ”joutuivat” miettimään niitä itsearvioinnissa. Itsearviointi monesti nostakin esille asioita, joita muuten ei näkisi (Kilpinen, Salmio, Vaino, Vanne 1995, 17).

Itsetuntemus oli myös yksi itsearviointin arvioitavista kohteista. Näin voidaankin todeta, että itsearviointi jo itsessään kehittää itsetuntemusta. Tämä syntyy, kun nuoren on pysähdyttävä miettimään itseään, ominaisuuksiaan ja toimintaansa. Kun se on vielä itsearviointin yksi arvioinnin kohteista, sillä voidaan hyvinkin saada itsetuntoa kohottavia tuloksia.

Nuorten itse tuottamaa oivallusta pidettiin suurena hyötynä nuorille. Reetta Alakallaanvaara pitää nuorelle itsearviointin suurimpana hyötynä hänen omaa oivallustaan. Hänen mielestä on tärkeää, että nuori huomaa itse omat vahvuutensa ja kohdat, joita tahtoo kehittää. Tilanne on tällöin aivan erilainen, kuin se jolloin joku sanoisi ne hänelle ulkoa päin. Myös Liisa Love kertoi, että nuori helposti tuomitsee ulkopuolisten ajatukset. Ohjaajienkin mielestä, kun nuori itse huomaa mitä haluaa ”korjata” hänen on paljon helpompi tarttua siihen. Yksi nuorista (h1) esitteli kokemuksensa oivaltamisesta: ”Et oli aika hyvä tavallaan, et ajatteli asioita, Joo, kun silloin alkaa miettimään, et mitä oikeesti tekee. On ollut hyödyllistä”.

Positiivisen pedagogiikan mukaan ihmiselle syntyykin kiinnostus ympäröivään maailmaan silloin kun hän kokee, että on itse osallisena johonkin (Kumpulainen & Mikkola & Rajala & Hilppö & Lipponen 2014, 225.; Opetushallitus 2017b). Reetta Alakallaanvaara mainitsi muutamankin kerran tärkeyden siitä, että nuori kokee omien ajatusten olevan tärkeitä. Ben Furman ja Tapani Ahola (1999,17) kertovat, kuinka ihmisen motivaatio tehdä asioille jotain, on paljon suurempi silloin, kun hän saa itse mahdollisuuden oivaltaa sen. Vastakohta tälle on ulkopuolelta tullut käsky (mt. 17).

Kun nuori on oppinut ensin tuntemaan itseään, tunnistanut omia vahvuuksiaan ja ehkäpä kehittämisenkohteista, seuraava askel on tehdä jotain näiden tulosten pohjalta. Turun sosiaalityöntekijän mukaan ihminen oppii itsearviointia tehdessä reflektiokyvystä. Reflektiokyvyn avulla ihminen pystyy arvioimaan tilannetta, jonka jälkeen hän voi miettiä jatkosuunnitelmia, tämän jälkeen asettamaa sille tavoitteita ja keinoja saavuttaa ne. Myös Guarkim-Soini (2016, 84) kirjoittaa kirjassaan, että reflektoiden omaa toimintaa, pohtien ja ymmärtäen omia ajatuksiaan ja toimintansa ihminen päätyy tilanteeseen, jossa pystyy luomaan itselleen tavoitteita. Myös nuoret kuvasivat, miten he pystyvät itsearvioinnissa syntyneen pohdinnan tuloksena vaikuttamaan omaan

elämään: ”Pystyy esim. Huomaamaan miten voi ja yrittää vaikuttaa siihen.”(h3) ja ”Kun miettii tavoitteita etukäteen, ne on helpompi saavuttaa ”(h5).

Itsearviointin perusajatus onkin, että ihminen uskoo että hän on kykeneväinen ratkaisemaan itse omat ongelmansa (Räisänen & Vaino 1996, 18; Kilpinen, Salmio, Vaino, Vanne 1995, 16). Kasvuryhmien nuoret huomasivatkin itsearviointia tehdessä, kuinka he pystyvät vaikuttamaan omaan elämään. Kaksi nuorta totesi, kuinka he huomasivat saavuttaneen jotain. He kuvasivat olonsa mukavaksi ja kevyeksi, kun huomasi loppuitsearviointissa saavuttaneensa tavoitteita (h1, h3). Yksi nuorista (h4) löysi uusia tavoitteita jopa loppuitsearviointissa: ”Alkuitsearviointissa luodut tavoitteet täyttyivät ja alkuitsearviointissa esitettyjen uusien asioiden etsiminen oli muodostunut loppuarviointissa konkreettiseksi pyrkimykseksi toteuttaa haaveet ”.

Itsestään oppiminen ja oivaltaminen luovat positiivisen pedagogiikan mukaan vankan perustan mielelle. Tämän avulla ihminen pystyy selviytymään elämän haasteista ja näin myös luomaan parempaa hyvinvointia. (Uusitalo- Lankinen 2015, 44 ; Malmivaara 2014, 19.) Nuorella täytyy olla myös motivaatiota, jotta hän innostuu asettamaan tavoitteita ja toteuttaa niitä. Ben Furmanin (Furman & Ahola 1999, 17) mukaan nimenomaan itse asettamat tavoitteet synnyttävät suurimman motivaation toteuttaa niitä. Motivaatio syntyy, kun itse saamme päättää mitä teemme ja meillä on realistinen kuva siitä mitä teemme (mt, 17; Liisa Love). Tavoitteiden asettaminen ja elämän haasteista selviytyminen kehittää nuoren elämänhallintaa. Elämänhallintaa kuvaillaan muun muassa niin, että nuori kokee elämän olevan hallinnassa, pystyvän tekemään valintoja ja muutoksia elämässään (Korvela & Norlund 2016, 194). Aineiston analyysistä käy ilmi, että itsearviointi antaa nuorelle motivaation ja innostuksen luoda elämäänsä itsenäisesti. Näin nuori muokkaa elämänsä sellaiseksi kun haluaa, kasvattaen samalla elämänhallintataitoja.

Analyysin mukaan nuoret oppivat itsearviointin avulla tuntemaan itseään paremmin. Näyttää siltä, että ryhmästä opitun itsetuntemuksen ja elämänhallinta taitojen lisäksi, nuoret oppivat samoja asioita myös pelkästään itsearviointi käyttämällä. Nähtyään voimavaransa ja toteutuneet tavoitteet paperilla heidän itsetuntemuksensa vahvistui. Havainnoimalla itseään ja omaa tilannetta, he saivat mahdollisuuden muuttaa elämäänsä haluamaansa suuntaan. Tämä lisää elämähallintaan sisällä olevien itsenäisten

ratkaisutaitojen kehittymistä. Näiden avulla nuori rohkaistuu ja saa varmuutta itseensä. Uskon, että näiden avulla nuori voi saada myös enemmän irti koko ryhmästä. Olen tiivistänyt itsearviointin tuomat hyödyt havainnollistavaan kuvioon (ks. Kuvio 5).

Nuorten suoritettua itsearviointi, ohjaajat voivat käyttää itsearviointista saatuja tuloksia kehittääkseen nuorille laadukkaampaa ryhmätoimintaa. Tästä on siis myös suoraan hyötyä nuorille. Tästä ilmiöstä kirjoitan lisää seuraavan kappaleen (7.4) lopussa.

- Nuoret havainnoivat asioita itsestään, joita eivät ole ennen havainnoineet
- Nuoret motivoituvat tavoitteiden luomisesta
- Itsearviointin kautta nuoret näkevät kuinka he kehittyvät
- Nuoret hyötyvät itsearviointin tulosten perusteella muokatusta ryhmätoiminnasta
→ Itsearviointi kehittää nuorten itsetuntemusta ja elämäntaitoja

Kuvio 5. Itsearviointin tuomat hyödyt nuorille

7.4 Itsearviointin merkitys ryhmänohjaajalle

Kehittämistyön aineiston analyysistä ilmeni, kuinka itsearviointin käyttäminen kasvuryhmissä on hyödyllistä myös ryhmäohjaajille. Suurimpina teemoina nousivat esille ohjaajien työn helpottuminen, mahdollisuus kehittää ryhmätoimintaa, informaation jakaminen ohjaajien kesken ja informaation dokumentointi. Ohjaajien ryhmähaastattelun viisi kertaa miksi-harjoituksessa kävi hyvin ilmi, miten ohjaajat näkevät itsearviointin tukevan heidän työtään. Seuraavassa sitaatissa ohjaaja vastaa kysymykseen ”Miksi käyttäisimme itsearviointimenetelmää kasvuryhmissä?”

Saadaksemme mahdollisimman kävijälähtöisiä ja touudenmukaisia tuloksia. Miksi? Jotta toiminnan arviointi ei perustuisi pelkkään ohjaajan objektiiviseen havainnointiin, jolloin ne omat arvot ja kokemukset sekoittaa sitä arviointia aika voimakkaasti. Miksi? Tulokset on paremmin tilastoitavissa ja selkeämmin dokumentoitavissa, kun otetaan huomioon ohjelman arviointi ja joku muu kuin sen kyseisen ryhmän ohjaaja hyötyy siitä arvioinnista enemmän. Ja miksi? Toimintaa voidaan parantaa enemmän tavoitteiden mukaisesti koko työyhteisön kesken. Ja miksi? Tyttöjen Talolla selkeämmät työkalut tavoitteiden saamiseen. (ohjaaja 3)

Aineiston analyysi osoittaa, että itsearviointimenetelmän tulokset antavat ohjaajalle sellaista tietoa, jota eivät muuten pääsisi nuorilta kuulemaan. Havainnointimenetelmästä kävi ilmi, että ryhmän ohjaajalta jää huomaamatta moni asia, mitä nuori ryhmän aikana käy läpi. Pystyin havainnoimaan ryhmäläisten asettamista ja saavutetuista tavoitteista vain vajaa puolet, mitä itse nuori oli itsearvioinnissa tuonut esille. Nuoret joita havainnoin, olivat tuoneet itsearvioinnissa esille 3,5,5,5,7 ja 11 kappaletta asioita joissa he olivat kehittyneet. Puolista näistä pystyin havainnoimaan 2 asiaa ja puolista vain yhden. Tämän lisäksi lähes jokaisesta havaittavaa nuorta kohden, havainnoin yhden teeman jota itse nuori ei tuonut ilmi. Pelkkiin omiin havaintoihin perustuviin havaintoihin en voi luottaa. Nämä havainnot voivat hyvin olla vain minun omia näkemyksiä asioista, jotka eivät siis pidä paikkaansa. Havainnointi osoittaa siis sen, että ohjaajan ja nuoren arviointi nuoren kehittymisestä eroaa suurella tavalla. Turun sosiaalityöntekijän mielestä itsearviointi luo juuri sen mahdollisuuden, että saadaan rehellisiä ja aitoja vastauksia. Muuten työntekijän voi olla haastavaa asettaa kysymys juuri oikeanlaiseksi ja vastaajan voi olla vaikea vastata kysymykseen. Itsearviointimenetelmä on siis toimiva ja hyvin kallisarvoinen tapa saada tietoa nuoresta. Muulla tavalla itsearvioinnista saatavia tietoja on vaikea saada esille. Näillä tiedoilla muun muassa pystytään mittaamaan, vastaako toiminta sille asetettuja tavoitteita (Räisänen & Vainio 1996, 7).

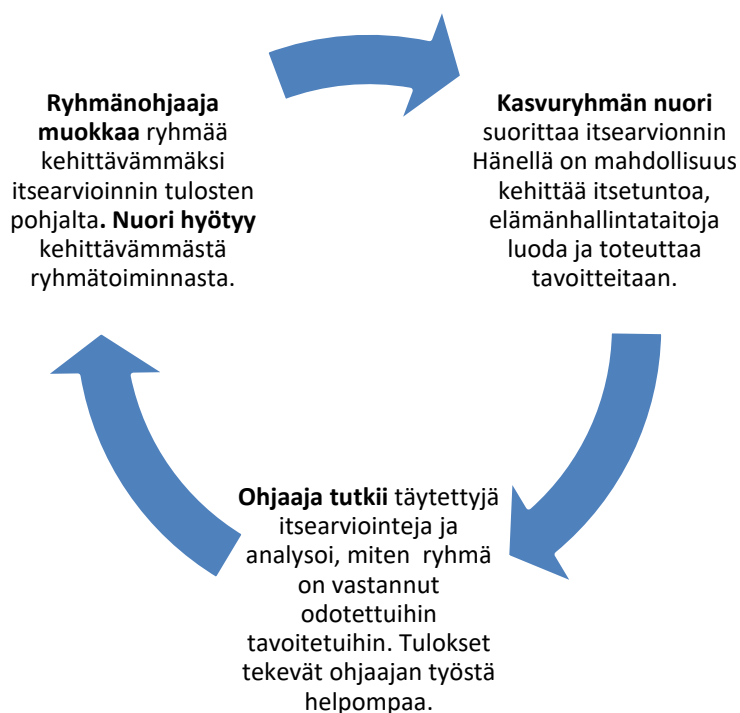
Itsearviointimenetelmän tuomat tulokset näyttävät helpottavan ryhmäohjaajien työtä. Reetta Alakallaanvaaran mielestä kommunikointi nuoren kanssa helpottuu, kun työntekijä tietää mitä nuori ajattelee. Ohjaajat pohtivat ryhmähaastattelussa, että itsearviointimenetelmän tuloksia voisi käyttää myös hyvänä tiedon jakamisena toisille ohjaajapareille. Sitä voisi jakaa ohjaajaparille, jos hän ei olisi paikan päällä, kun itsearviointia tehdään. Sitä voisi käyttää myös perehdyttäessä uusia ryhmäohjaajia työhön. Turun sosiaalityöntekijä kertoi myös, kuinka hänen asiakkaansa voivat ottaa oman itsearvioinnin mukaan toiseen sosiaalityöntekijän tapaamiseen. Tällöin asiakkaan ei tarvitse tuottaa kaikkea tietoa uudestaan toiselle työntekijälle, joka saattaa olla hänelle haastavaa. Ohjaajien mukaan itsearviointien tuloksia voitaisiin käyttää myös mahdollisessa raportoinnissa. Yksi suurin hyöty itsearviointimenetelmästä ohjaajille on sen käyttäminen alku- ja mahdollisesti myös loppuhaastatteluissa, jota kävinkin jo läpi kappaleessa 7.1. Itsearvioinnin tekeminen ryhmän alkuhaastattelussa, antaisi ohjaajalle mahdollisuuden tutustua nuoreen ja hänen toiveisiin jo ennen ryhmän alkua. Tässä

tapauksessa hän pystyisi rakentamaan ryhmätoiminnan sopivammaksi ryhmäläisten tarpeille. Itsearviointi haastattelumuodossa olisi helpompi nuorille joilla on haastetta lukemisessa, kirjoittamisessa tai suomen kielessä. Loppuitsearviointin mahdollisuus haastattelumuotona, antaisi ohjaajalle todella hyvän hetken kunnolliseen itsearviointin purkamiseen nuoren kanssa.

Seuraavasta ohjaajan pohdinnasta ”viisi kertaa miksi”-harjoituksesta, käy ilmi mikä on ohjaajien mielestä suurin itsearviointista saatu hyöty. Sitaatissa ohjaaja vastaa kysymykseen ” Miksi käyttäisimme itsearviointimenetelmää kasvuryhmissä?”.

Työntekijän kannalta olis tärkeää saada tietoo, tai arvioo ryhmistä ja avuksi ryhmäläisille tavoitteiden pohtimiseen. Miksi? Saadakseen tietoa nuorten tavoitteista, tietoa ryhmälle ja saada tietoa ryhmän vaikutuksista. Sit et miksi? Saadakseen tietoa, suunnitellakseen ryhmäkertoja vastaamaan ryhmäläisten tarpeisiin. Ja saadakseen vertailukelposta tietoa. Miksi? Ollakseen asiakaslähtöisempi ja sit nimenomaan suunnitellaakseen ryhmii mistä nuoret hyöttyy enemmän. Ja sitten miksi? Jotta nuorten hyvinvointi lisääntyy. Tavallaan että palvelis enemmän sitä tarkoitusta, miksi niitä tehdäänkin. (ohjaaja 1)

Suurimpana hyötynä ohjaajat kokivat mahdollisuuden muokata ryhmätoimintaa laadukkaammaksi. Ohjaajien saadessa selville, miten ryhmä toimii ja mitä nuoret siitä saivat irti, näyttää heille sen toteutuiko ryhmä niin kuin oltiin odotettu. Näiden vastausten pohjalta, ohjaajat pystyvät muokkaamaan ryhmää aina vain hyödyllisemmäksi nuorille. Ryhmätoiminnan kehittämisessä tapahtuukin eräänlainen hyödyn kierre. Nuorille hyötyä tuottava itsearviointi, tuottaa hyötyä ohjaajille, joka taas toimivampana ryhmätoimintana tuottaa hyödyn takaisin nuorille. Näin itsearviointi toimii ikään kuin jatkuvana hyötynä joka siirtyy toiselta toiselle (ks. Kuvio 6).

Kuvio 6: Itsearvioinnin jatkuva hyöty

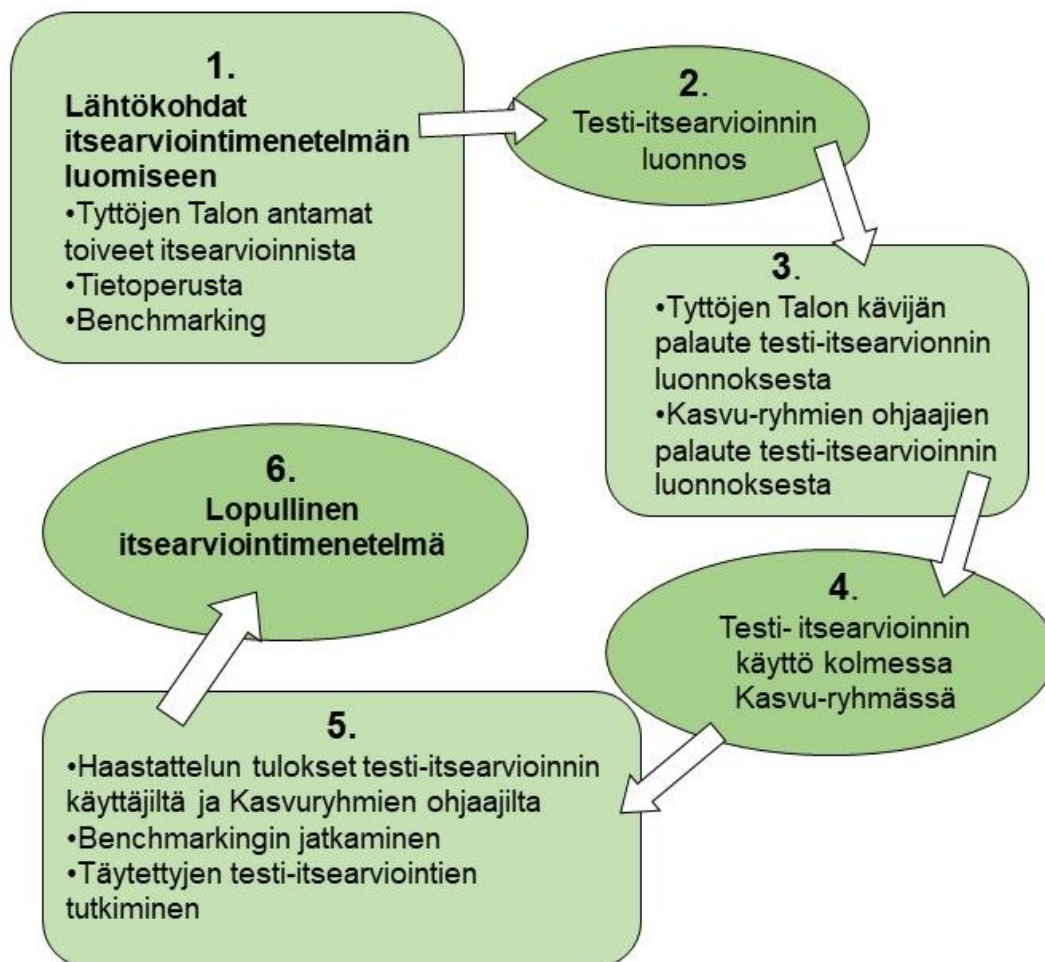
Aineiston analyysistä käy ilmi, että kun ohjaaja tietää nuoresta, hänen ajatuksistaan, toiveistaan ja tavoitteistaan enemmän, hän pystyy myös tekemään työtään ryhmänohjaajana paljon tehokkaammin. Ohjaajien hyötyjä analysoidessa huomaa, että itseasiassa kaikki hyöty jonka ohjaajat itsearvioinnista saavat, palaa aina nuorille. Tämä on itseasiassa hyvin ymmärrettävää, sillä ryhmä ja ohjaajathan tekevät työtään nuorille ja heidän tarpeilleen. Olen koonnut itsearvioinnista ryhmänohjaajalle tuottamat suurimmat hyödyt, havainnollistavaan kuvioon (ks. Kuvio 7).

- Ohjaajien työ helpottuu
- Yhteinen selkeä menetelmä kaikille ohjaajille
- Ohjaajat pystyvät kehittämään ryhmätoiminnan vastaamaan enemmän nuorten tarpeita

Kuvio 7. Itsearvioinnin tuomat hyödyt ryhmän-ohjaajille

8 KASVURYHMIEN ITSEARVIOINTIMENETELMÄ

Tyttöjen Talo tilasi opinnäytetyöksi itsearviointimenetelmän kasvuryhmien käyttöön. Kehittämistyön tuloksena syntyi valmis itsearviointimenetelmä (ks. LIITE 7 & 8) sekä sen käyttöohjeistus ryhmien ohjaajille (ks. LIITE 9). Loin lopullisen itsearviointimenetelmän Tyttöjen Talon toiveiden, tietoperustan, testi-itsearviointin (ks. LIITE 6), ohjaajien ja nuorten haastatteluiden sekä bechmarkingin perusteella. Kuvaan menetelmän luomisen eri vaiheita sitä helpottavalla kuviolla (Kuvio 8).

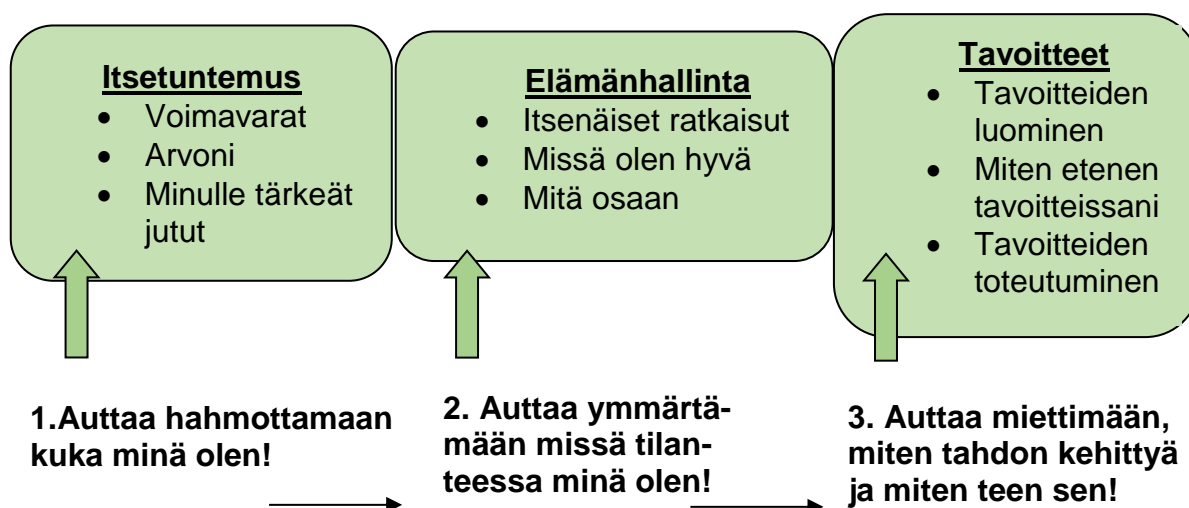

Kuvio 8. Itsearviointimenetelmän luomisen eri vaiheet

Itsearviointi menetelmästä muodostui kaksiosainen menetelmä. Siihen kuuluu ryhmän alussa täytettävä alku-itsearviointi, sekä ryhmän lopussa täytettävä päätös-itsearviointi. Testi-itsearvioinnissa käytin viimeisestä itsearvioinnin osasta nimeä ”loppuitsearviointi, mutta lopullista versiota kutsun nimellä ”päätösitsearviointi”. Molemmat itsearvioinnit ovat kahden 4A:n kokoisia kirjallisia arviointeja.

Itsearviointimenetelmän rakenne muodostui suurimmaksi osaksi benchmarking- menetelmästä saaduista tiedoista. Se tapahtui vertailemalla muita valmiita itsearviointimenetelmiä ja saamalla benchmarking- kohteilta hyviä neuvoja itsearvioinnin rakenteeseen. Testi- itsearvioinnin testaaminen kasvuryhmissä, toi esille paljon arvokkaita kehittämisideoita. Nuorten ja ohjaajien haastatteluista kävi paljon ilmi, mihin suuntaan itsearviointia tulisi muokata. Testi- itsearvioinnin (ks. Liite 6) käyttäminen näytti hyvin mitkä kysymykset toimivat, mitkä eivät ja mistä nuoret ja ohjaajat hyötyvät eniten. Muokkasin ihan yksittäisiäkkin kysymyksiä näiden tietojen perusteella. Lopullisessa itsearvioinnissa on ympyröitäviä kysymyksiä, avoimia kysymyksiä, ja kysymyksiä jossa arvioidaan väittämät numerolla. Alkuitsearvioinnissa luodaan tavoitteita, joiden tuloksia päätösitsearvioinnissa tarkastellaan. Alku- ja päätös itsearvioinneissa on myös samoja kysymyksiä. Näin päätösitsearvioinnin tehtyä, tuloksia voi verrata alkuitsearvioinnin tuloksiin.

Itsearviointimenetelmän arvioitavien kohteiden muodostuminen lähti liikkeelle Tyttöjen Talon antamista teemoista. Ne olivat itsetuntemus, sekä elämänhallintaan liittyvät itsenäiset ratkaisut. Nämä ovat yleisimmät pääteemat kaikille kasvuryhmille. Teemat selkeytyivät ja avautuivat perehtymällä niihin liittyvään tietoperustaan. Benchmarkingin avulla hahmotin myös, mitä aspekteja toimivassa itsearvioinnissa tulee olla. Esittelen luomassa kuviossani (ks. Kuvio 9) itsearvioinnin pääteemoja, niiden sisältöjä, sekä mikä on niiden tehtävä itsearvioinnissa. Itsearvioinnin kysymykset on luotu näiden teemojen mukaan. Kysymykset on asetettu samassa järjestyksessä, miten teemat on kuviossa esitelty. Näin itsearviointi etenee luonnollisesti, eli niin kuin analyysissa todettiin: ensin päästään kartalle itsestä ja omasta tilanteesta ja sitten voidaan päättää muuttaa jotakin.

Kuvio 9. Itsearviointinissa arvioitavat teemat ja niiden tehtävät

Loin itsearviointimenetelmän lisäksi, kasvuryhmän ohjaajille ohjeistuksen (LIITE 6) itsearviointin käytöstä. Analyysistä kävi ilmi, kuinka itsearviointin tekeminen on usein todella haastavaa. Aineiston analyysistä nousi myös monta seikkaa, jotka ohjaajien olisi hyvä muistaa itsearviointia käytettäessä. Näiden takia, ajattelin ohjeistuksen auttavan ja tukevan ohjaajien työtä käyttäessä itsearviointimenetelmää. Tiivistin ohjeistukseen tärkeimmät analyysistä nousseet asiat yhdelle 4A- kokoiselle ohje lapulle. Ohjeistuksessa on osio, jossa kerrotaan yleisesti itsearviointimenetelmästä, sekä kohdat jotka tulee muistaa alku- ja päätös itsearviointia tehdessä. Asiat joita ohjeistus pyrkii helpottamaan ja avaamaan ovat muun muassa: ajan tärkeys itsearviointia tehdessä, kysymysten ymmärtäminen ja tavoitteiden asettamisen tärkeys.

9 LOPUKSI

Opinnäytetyöni tarkoitus oli tuoda esille, millainen itsearviointimenetelmä soveltuu sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön käytettäväksi. Tavoitteena oli myös vastata kysymyksiin mitä hyötyä itsearviointimenetelmästä on sen käyttäjille, eli nuorille ja heidän ryhmänohjaajilleen. Näiden tutkimuskysymysten pohjalta loin itsearviointimenetelmä Tyttöjen Talon kasvuryhmille. Opinnäytetyöni toteutui mielestäni hyvin, sillä sain paljon

tutkimustuloksia itsearvioinnin soveltuvuudesta sukupuolisensitiiviseen tyttötyöhön ja sen hyödyistä itsearvioinnin käyttäjille ja ryhmänohjaajille.

Kehittämistyön tulokset osoittivat, että itsearvioinneissa keskitytään useasti vahvuuksien sijaan ongelmiin. Nuorisotyössä itsearviointia käytetään usein muun muassa työhön ja opiskeluun valmentautuessa. Tulokset osoittivat, että itsearviointia käytetään harvemmin nuoren henkisen kasvun arviointiin. Tyttöjen Talon toiminta on hyvin voimavaralähtöistä työtä. Heidän tarpeensa itsearvioinnille poikkesi monesta muusta nuorisoalalla tehtävistä itsearvioinneista, toiveena arvioida nuoren henkistä kehitystä voimavaralähtöisellä tyylillä.

Aineiston analyysistä nousi ilmi kiinnostavana seikkana, että tyttöyden ei tarvitse erityisesti näkyä kasvuryhmien itsearvioinnissa. Sukupuolisensitiivistä työtettä pidettiin sitä tärkeämpänä, eikä se kuitenkaan sulje mitään sukupuolia pois (Setlementti 2017b). Kaikki kasvuryhmät eivät keskity suoraan tyttöyteen- ja naiseuteen, ja siksi sukupuolisensitiivisyyttä ja voimavaralähtöistä tyyliä pidettiin itsearvioinnissa kaikkein oleellisempänä. Positiivinen pedagogiikka joka pyrkii vahvistamaan ihmisen voimavaroja ja myönteisiä tunteita, sopii hyvin teoriapohjana sukupuolisensitiivisen tyttötyön itsearviointimenetelmälle (Lankinen 2015, 44). Se vastaa Tyttöjen Talon toiveeseen, voimavaralähtöisestä itsearviointimenetelmästä. Sukupuolisensitiivinen työtapa ja positiivinen pedagogiikka myös tukevat hyvin toisiaan. Sukupuolisensitiivisessä työssä nuoria tuetaan toteuttamaan sukupuoltaan ja näin olemaan oma itsensä, tavoilla joka on hänelle ominaista (Punnonen 2014, 526; Setlementti 2017b).

Räisäsen ja Vainon mukaan itsearviointi on toimiva, kun sen täyttäjät kokee onnistumisen tunteita (Räisänen & Vainio 1996, 21). Tämän mukaan kasvuryhmissä testattava testi-itsearviointikin oli jo toimiva ja antoi positiivisia tuloksia. Itsearvioinnin tekemiseen ei kuitenkaan olla totuttu ja se koettiin useasti haastavana. Monet huomasivat, että he oppivat tuntemaan itseään paremmin, kun todella joutuivat pysähtymään ja miettimään omaa minää ja toimintaansa. Itsearvioinnin avulla nuoret pääsivät huomaamaan oman kehityksensä, joka tapahtui ryhmätoiminnan aikana. Itsearviointi auttoi nuoria näkemään, kuinka itsetuntemus ja elämänhallinta taidot kasvoivat. Suurin osa testi- itsearviointia kokeilevista (16/19) saavuttivat itsearvioinnissa luotuja tavoitteitaan. Uskon

toteutuneiden tavoitteiden näkymisen paperilla, kasvattavan heidän itsetuntemustaan. Voimavarojen ja vahvuuksien näkeminen kannusti ja rohkaisi nuoria toteuttamaan itseään rohkeammin.

Onnistuin lopulta keräämään vain vähän tietoa, muilta sukupuolisensitiivistä- ja tyttötyötä tekevilta työntekijöiltä. Kokemus heidän käyttämistä itsearviointimenetelmistä olisi ollut hyvin arvokasta. Suomen muiden Tyttöjen Talojen haastattelut jäivät harmitavan pieniksi, enkä kyennyt tavoittamaan kaikkia taloja. Uskon, että jos olisin onnistunut keräämään vieläkin enemmän tietoa itsearviointin käytöstä sukupuolisensitiivisessä työssä, se olisi mahdollistanut kehittämistyöni vieläkin laajemmaksi.

Itsearviointimenetelmästä muokkaantui kaksiosainen paperille tehtävä menetelmä. Itsearviointiin kuuluu alkuosa, joka tehdään ryhmän alussa, sekä loppuosa joka tehdään ryhmän loputtua. Itsearviointin arvioitaviksi teemoiksi nousivat itsetuntemus, elämännhallintataidot ja tavoitteiden luominen. Menetelmä koostuu erilaisista monipuolisista avoimista ja ympäröivästä kysymyksistä. Itsearviointin hahmotetaan nuoren tilannetta voimavarojen ja vahvuuksien avulla, tämän jälkeen nuori luo mahdollisia tavoitteita itselleen ryhmän ajaksi. Päätösitsearviointin nuori pääsee näkemään, ovatko voimavarat kehittyneet ja tavoitteet toteutuneet. Itsearviointin lisäksi loin ohjeistuksen sen käytöstä, ryhmien ohjaajille. Tällä vastaan itsearviointin tekemisen haastavuuteen. Sen avulla ohjaajat pystyvät ohjeistamaan nuoria paremmin itsearviointin tekemisessä ja näin ollen helpottamaan sitä.

Tilaajani Turun Tyttöjen Talon johtaja ja talon ohjaajat, olivat tyytyväisiä itsearviointimenetelmään. Ryhmänohjaajat pitivät muokkauksistani, jotka tein heidän haastattelun pohjalta. Ohjaajien mielestä itsearviointimenetelmä tarjoaa tärkeää tietoa ohjaajille ryhmien tavoitteiden toteutumisesta. Itsearviointin ohjeistukseen oltiin myös hyvin tyytyväisiä ja ohjaajat uskovat sen helpottavan itsearviointin käyttämistä. Tyttöjen Talon johtaja pohti tutkimustulosten olevan uskottavia ja koki, että niitä pystyy ottamaan suoraan käytäntöön.

Tyttöjen Talon ohjaajat aikovat ottaa itsearviointin käyttöönsä, kun seuraavat kasvuryhmät alkavat. Ohjaajien mielestä on mielenkiintoista nähdä, kuinka itsearviointi tulee

toimimaan erilaisissa kasvuryhmissä ja onko tavoitteiden asettelu ryhmän teeman mukaan helppoa. Itsearviointimenetelmää voidaan tulevaisuudessa käyttää kasvuryhmissä joko ryhmäkerroilla, tai ohjaajan kanssa kahden kesken alku- ja loppuhaastattelussa. Alku- ja loppuhaastattelussa tehdyn itsearvioinnin uskottiin ohjaajien mielestä olevan vieläkin hyödyllisempi, niin ohjaajalle kuin nuorellekin. Yksi ryhmänohjaajista oli koittanut itsearviointimenetelmääni yksilötyössä jo syksyllä 2017 ja koki sen toimivan siinä erittäin hyvin. Ryhmänohjaajat aikovat käyttää itsearviointia tarpeiden mukaan siis myös yksilötyön tukena. Kehittämistyötä tehdessäni, moni muu Tyttöjen Talo ja benchmarking- kohde oli kiinnostunut kehittämästäni itsearviointimenetelmästä. Turun Tyttöjen Talon johtaja tulee lähettämään itsearviointimenetelmän ja ryhmänohjaajien ohjeistuksen itsearvioinnin käytöstä, kaikille muillekin Suomen Tyttöjen Talolle. Sovimme Tyttöjen Talon johtajan kanssa, että tulen jakamaan itsearviointimenetelmän myös Innokylä- nimiselle verkkosivulle. Se on verkkosivu, joka kokoaa hyvinvoinnin- ja terveyden-alan kehittämistyön tulokset ja erilaiset innovatiiviset toimintamallit yhteen paikkaan (Innokylä 2017). Näin itsearviointimenetelmää pääsee käyttämään kuka tahansa, kuka kokee sen tarpeelliseksi.

Näen, että itsearviointimenetelmää voitaisiin kehittää tulevaisuudessa myös eri tarpeisiin. Yhtenä kehittämisideana on menetelmän kehittäminen selkosuomenkielelle. Silloin se olisi hyödyllinen Tyttöjen Talon ryhmiin, jossa ryhmäläisten äidinkieli ei ole suomen kieli. Paperisen version sijaan, itsearviointimenetelmä voitaisiin tehdä tulevaisuudessa myös verkkoversioksi. Kännykällä tai Ipadilla täytettävä itsearviointimenetelmä voisi olla helpompi täyttää nuorille jolla on vaikeuksia keskittyä tai lukea ja tuottaa tekstiä.

Positiiviseen pedagogiikkaan perustuvalla itsearviointimenetelmällä on mielestäni erittäin hyödyllinen paikka sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä. Itsearviointi on osoittautunut metodiksi, joka auttaa nuorten kehityksessä pitkällä aikavälillä ja tuo heistä asioita esille jota he eivät ilman itsearviointia voisi löytää. Mielestäni itsearviointia voitaisiin hyödyntää nuorisotyössä enemmänkin mitä tähän mennessä. Itsestään voi aina oppia lisää ja se ei koskaan ole pahitteeksi.

LÄHTEET

Auralan Nuoret 2017. Viitattu 18.09.2017. <http://auralannuoret.fi/etusivu>

Bahami, Airin & Honkasalo, Veronika 2006. Kulttuurisensitiivinen sukupuoli, Monikulttuurinen sukupuolisensitiivinen työ setlementtiliikkeessä. Helsinki: Setlementtiliitto.

Dunderfelt, Tony 2006. Voimavarana itsetuntemus. Helsinki: Tony Dunderfelt ja Kirjapaja Oy.

Eischer, Heli & Tuppurainen, Jonna 2011. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. (2.painos) Helsinki: Setlementtinuorten liitto ry.

Furman, Ben & Ahola, Tapani 1999. Ratkaisukeskeisen itsensä kehittäminen. Helsinki: Lyhytterpia-instituutti Oy.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. (15., uudistettu painos). Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Helsingin Tyttöjen Talo 2017a. Tyttöjen Talo? Muut Tyttöjen Talot. Viitattu 18.09.2017. <https://tyttojentalo.fi/muut-tytt%C3%B6jen-talot>

Helsingin Tyttöjen Talo 2017b. Tyttöjen Talo? Historia. Viitattu 18.09.2017. <https://tyttojentalo.fi/historia>

Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari 2014. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä, Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 115-138..

Hättönen, Heljä ja Romppanen, Birgitta 2005. Arviointi ja palaute, oppimisen ja kehityksen tukena. Hämeenlinna: Euroopan yhteisöt, Rakenerahasto ja Etelä-Suomen Lääninhallitus.

Innokylä 2017a. Viisi kertaa miksi? Viitattu 16.10.2017. <https://www.innokyla.fi/web/malli110383>

Innokylä 2017b. SWOT. Viitattu 16.10.2017. <https://www.innokyla.fi/web/malli111751>

Innokylä 2017c. Elämäntilanteen selvittämisen ympyrä-menetelmä (ESY). Viitattu 21.10.2017. <https://www.innokyla.fi/web/malli2668140>

Innokylä 2017d. Viitattu 28.10.2017. <https://www.innokyla.fi/>

Jhon MacBeath & Hidenori Sugimine 2003. Self-Evaluation in the Global Classroom. Taylor & Francis e-library. Viitattu 27.10.2017 <https://ebookcentral-proquest-com.ruka.humak.edu/lib/humak-ebooks/reader.action?docID=180622>

Jopling, A David 2000. Self-knowledge and The Self. Taylor and Francis. Viitattu 24.9.2017. <https://ebookcentral-proquest-com.ruka.humak.edu/lib/humak-ebooks/reader.action?docID=170532>

Karppinen Tiina (Turun Tyttöjen Talon entinen johtaja), 2017b. Tyttöjen Talon itsearviointista. Email. Tiina.karppinen@mimmi.fi. 14.02.2017

Kilpinen, Berit & Salmio, Kaija & Vainio, Leena & Vanne, Antti 1995. Itsearviointin teoriaa ja käytäntöjä. Helsinki: Opetushallitus.

Karppinen Tiina (Turun Tyttöjen Talon entinen johtaja), 2017a. Suullinen tiedonanto 3.3.2017.

Kivelä, Valtteri & Lempinen, Juho 2009. Arki elämänhallintaan, Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. Turku: KOTA-Lasten ja nuorten hyvinvointi oy.

Korvera, Pirjo & Nordlund, Anne 2016. Nuorten arjen rytmit ja perhe. Teoksessa Sami Myllynen(toim.) Arjen jäljillä, Nuorisobarometri 2015. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, 163-179.

Kumpulainen, Kristiina & Mikkola, Anna & Rajala, Antti & Hilppö, Jaakko & Lipponen, Lasse 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Santalahti, Pekka (toim.) Positiivisen psykologian voima. Turku: PS-kustannus, 224-242.

Lankinen, Mari 2015. Rauta, myönteisten mielialojen vahvistaminen. Helsinki: Tmi Terapeda.

Lehtinen, Jukka 1995. Itsearviointi Evaluoinnin osana-kirjallisuuskatsaus. Helsinki: Opetushallitus.

Myllyniemi, Sami 2016. Arjen jäljillä, Nuorisobarometri 2015. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Mäkiranta, Timo 2008. Elämänhallinta sosiaalipedagogisena käsitteenä. Tampereen Yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityönlaitos. Sosiaali pro gradu-tutkielma. Viitattu 27.9.2017. <http://uta32kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/79066/gradu02556.pdf?sequence=1>

Ojanen, Karoliina 2011. Katsaus tyttötutkimuksen suomalaiseen historiaan ja keskusteluihin. Teoksessa Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) Entäs tytöt, Johdatus tyttötutkimukseen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 9-43.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. (3-4.painos). Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetushallitus 2017a. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot. Perusopetus nyt. Perusopetus nyt. Viitattu 7.10.2017. http://www.oph.fi/koulutus_ ja_ tutkinnot/perusopetus/opetus-suunnitelma_ ja_ tuntijako/uudet_opetussuunnitelmat_pahkinankuossa

Opetushallitus 2017b. Hyvät käytännöt. Positiivinen pedagogiikka: käytäntöjä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Viitattu 6.10.2017. <https://hyvatkaytan-not.oph.fi/kaytanto/1921/?q=70ffe0e139b8d8d2182dd05920195592>

Opetushallitus 2016c. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. (4.painos) Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 31.10. http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Punnonen, Varpu 2014. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä, Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 521-540.

Quakrim- Soivi, Najat 2016. Oppimisen osaaminen ja arviointi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Raatikainen, Heleena 1990. Itsetuntemus vuorovaikutustaidoksi. (1.-2.painos.) Helsinki: Kirjayhtymä Oy

Raitasalo, Raimo 1995. Elämänhallinta sosiaalipolitiikan tavoitteena. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 1. Helsinki: Kansaneläkelaitos.

Rakennerahastot 2017. Hanketoimijalle. Ohjeita tuensaajalle. Itsearviointi. Viitattu 27.10.2017. <https://www.rakennerahastot.fi/itsearviointi#.Wdk4rLpuLIV>.

Rautiainen, Leena 2017. Kollega, verkkolehti työstä ja hyvinvoinnista. Itsetuntemus auttaa. Viitattu 27.10.2017. <https://kollega.fi/2017/02/itsetuntemus-auttaa/>

Riihinen, Olavi 1996. Elämänhallinta-käsitteen erittelyä ja ongelmia. Teoksessa Raitasalo, Raimo (toim.) Elämänhallintaa etsimässä. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia. Helsinki: Kansaneläkelaitos.

Räisänen, Anu ja Vaino, Leena 1996. Etsi laatu itsestäsi- Itsearviointikäytäntöjä. Helsinki: Opetushallitus.

Setlementti 2017a. Viitattu 18.09.2017. <http://www.setlementti.fi/>

Setlementti 2017b. Sukupuolisensitiivisyys. Viitattu 19.9.2017. <http://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/>

Setlementti 2017c. Sukupuolisensitiivisyys. Tyttö- ja naistyö. Viitattu 19.9.2017. <https://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/tytto-ja-naistyö/>

Skinnari, Simo 2008. Elämänkoulu, Oppimaan oppimesta kasvamaan kasvamiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

STEA 2017. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Hakuopas 2017. Viitattu 19.10.2017. <https://www.stea.fi/documents/2184241/2579445/STEA+Hakuopas+2017.pdf/43b5cb8f-47cf-4153-9559-4571b1200d5a/>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uusitalo-Malmivaara, Lotta 2014. Positiivinen psykologia-mitä se on? Teoksessa Santalahti, Pekka (toim.) Positiivisen psykologian voima. Turku: PS-kustannus, 23-37.

Tieteen termipankki 2015. Pedagogiikka. Viitattu 7.10.2017. <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:pedagogiikka>

Turunen, Kari E. 1992. Arvojen todellisuus, johdatus arvokasvatukseen. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Turun Tyttöjen Talo 2017a. Viitattu 18.09.2017. <http://www.mimmi.fi/>

Turun Tyttöjen Talo 2017b. Keskusta. Viitattu 18.09.2017. <http://www.mimmi.fi/keskusta/>

Vesakko, Susanna 2013. Nuorten tuen tarvetta etsimässä, Itsearviointilomakkeen kehittäminen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle. Hämeen ammatikorkeakoulu. Ohjaustoiminnan koulutusohjelma, Terapeuttinen ohjaustoiminta. Opinnäytetyö. Viitattu 17.10.2017. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58687/Vesakko_Susanna.pdf?sequence=1

LIITTEET

LIITE 1. Benchmarking-sähköpostihaastattelu

Hei!

Olen yhteisöpedagogiopiskelija Turun Humanistisesta ammattikorkeakoulusta. Olen harjoittelussa tänä keväänä Turun Tyttöjen Talolla ja teen heille opinnäytetyönäni itsearviointimenetelmän asiakkaita varten. Itsearviointimenetelmä tulisi käyttöön Tyttöjen Talon ryhmiin ja niiden avulla työillä olisi mahdollisuus arvioida miten ryhmässä olo on heihin vaikuttanut.

Kehittäessäni tätä menetelmää haluaisin tietää, jos jollain muulla on jo vastaava menetelmä käytössä ja miten se on koettu toimivan.

Haluaisinkin kysyä teiltä

1. Onko teillä käytössänne vastaavaa itsearviointimenetelmää?
2. Ja jos on, niin olisiko teidän mahdollista kertoa tarkemmin, minkälainen menetelmä?
3. Miten se mielestänne toimii?
4. Mitkä ovat olleet hyödyt asiakkaillenne ja teille?

Aikatauluni menetelmän kehittämisessä on aika kiireinen, joten olisin hyvin kiitollinen jos ehtisitte vastaamaan minulle viikon sisällä.

Vastaukset voi laittaa sähköpostiini: veera.silmunen@gmail.com

Olen erittäin kiitollinen, jos pystytte vastaamaan viestiini! Kiitos :)

Ystävällisin terveisin. Veera Silmunen, Humanistinen ammattikorkeakoulu

LIITE 2. Benchmarking-kysymykset

1. Kertoisitko työstänne?
2. Miksi te käytätte/käytitte itsearviointia?
3. Millainen itsearviointinne on? Mihin tilanteeseen se on
 - A. Miten kehititte sen?
 - B. Mikä siinä toimii parhaiten?
 - C. Onko siinä jotain joka ei toimi?
4. Miten ja milloin käytätte sitä?
5. Mitkä on sen hyödyt/vaikutukset?
 - A. Työntekijälle?
 - B. Itsearviointin käyttäjälle?

LIITE 3. Haastattelu itsearviointin käyttäjälle

- 1. Onko käyttäjä tehnyt ennen itsearviointia?**
2. Miten tämä erosi siitä?
- 3. Miltä tuntui arvioida itseään?**

4. Näkikö käyttäjä kahden itsearviointin välillä suuria eroja, muutoksia?

5. Osaatko sanoa, johtuivatko erot Virtaa-ryhmästä vai muusta elämässasi tapahtuneesta?

6. Mitä mieltä olet itsearviointimenetelmästä?

7. Mitä hyvää menetelmässä oli?

8. Huonoa menetelmässä oli?

9. Mitä voisi muuttaa?

LIITE 4. Ryhmänohjaajien ryhmähaastattelu

1. Viisi kertaa miksi-harjoitus: Miksi käyttäisimme itsearviointia Tyttöjen Talon ryhmässä?

2. Mitä hyötyä ryhmäläisten tekemästä itsearvioinnista on?

Ohjaajille? Menetelmän käyttäjälle?

Näittekö eroja itsearviointin alku ja jälki versiossa?

2. Swot analyysi- Mahdollisuudet, vahvuudet, uhat, heikkoudet

(Täytetään yhdessä pahlille valmiisiin ruutihin, kysymyksiä apuna käyttäen)

Onko itsearviointi heidän mielestä toimiva?

Miten siitä saisi toimivamman?

Mikä hyvää, mikä huonoa--> voisi muuttaa?

Käyttäisittekö tätä mielellään jatkossa kaikissa kasvu ryhmässä?

3. Mitä näette, että on tärkeää nimenomaan sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä tehtävässä itsearvioinnissa?

Näettekö eroja tai huomioita verrattuna muunlaiseen itsearviointiin?

4. Tekniset kysymykset:

Olisiko hyvä, että nuoren tavoitteista muistutettaisiin jollain tavalla esmi. puolesta välissä ryhmää?

Pitäisikö itsearviointit tehdä tulevaisuudessa anonyyminä?

Tarvisisiko ohjaajat jonkinlaisen ohjeen itsearviointin arvioinnissa?

Mihin lopulliset täytetyt itsearviointit päätyvät, jäävätkö talolle vai annetaanko tytöille?

5. Luuletteko, että tämän tapaisella itsearvioinnilla voisi olla tarvetta tai voisi olla toimiva myös yksilötyössä?

6. Extra-kysymys ryhmänohjaajille (Lähetetty sähköpostina myöhemmin)

Näittekö te itsearviointeja lukiessa, että miten ryhmä toimii ja miten ei ?

Ja koittekö te, lukiessanne ryhmäläistenne itsearviointeja, että niiden pohjalta te pystyisitte tarvittaessa muokkaamaan ryhmän toimintaa, vielä kehittävämpään suuntaan?

LIITE 5. Havainnointisapluuna

Nimi:	1. ryhmä kerta	2. ryhmä kerta	3. ryhmä kerta (+4- 10 ryhmä kertojen sarakkeet)
1.Nuoren luoma tavoite			
2.Nuori on <u>omasta</u> mielestään päässyt tavoitteeseen. Mihin?			
3.Nuori on <u>ohjaajien</u> mielestä päässyt tavoitteeseen. Mihin?			
4.Nuori on kehittynyt			
A. itsetuntemuksen lisääntyminen			
B. elämänhallinta			
C. Kyky itsenäisiin päätöksiin/ratkaisuihin			
D. minäkuvan positiivinen kehitys			
E. stressin kanssa työskentely-hallinta, ymmärtäminen mitä se on, väheneminen			
Muuta:			

LIITE 6. Itsearviointin testiversiot, alku- ja loppuitsearviointi

Alkuitsearviointi**1.Nimi:****Päivämäärä:****2. Ryhmän nimi:****3. Millaisia voimavaroja koet omaavasi? Ympyröi niin monta kun tahdot ja lisää jos et löydä omia!**

iloinen	innostunut	harkitsevainen
kärsivällinen	nopea	sosiaalinen
myötätuntoinen	aikaansaava	itsemyötätuntoinen
kiltti	ystävällinen	nautin musiikista
joustava	rauhoitun eläimistä	nautin tanssimisesta
hyvä keskustelemaan	luova	mitä
hyvä kuuntelemaan	vahva	muita? _____
huumorintajuinen	tarkka	_____
innostun luonnosta	antelias	_____
sisukas	kekseliäs	_____
ahkera	rohkea	
pysyy omien sanojen	rauhallinen	
takana	rohkeus olla itsensä	
rehellinen	luotettava	

4. Millaisia voimavaroja haluaisit saada tai vahvistaa? (voit valita ylläolevasta listasta)**5. Mitkä ovat kiinnostavimpia asioita elämässäsi juuri nyt?** Kirjoita niistä kolme.**6. Entäpä tärkeimpiä asioita elämässäsi juuri nyt?** Kirjoita niistä kolme.

7. Ympyröi numero, millainen olo sinulla on. Numero 1 on heikoin ja 5 vahvin.

Minä olen

- Rohkea, uskallan kohdata uusia haasteita 1 2 3 4 5
- Pidän hauskaa usein 1 2 3 4 5
- Terveytteni on hyvä 1 2 3 4 5
- Näen hyviä puolia itsessäni 1 2 3 4 5
- Olen useasti iloinen 1 2 3 4 5
- Minulla on läheinen ihminen johon voin luottaa 1 2 3 4 5
- Arvostan itseäni 1 2 3 4 5
- Arvostan muita ihmisiä 1 2 3 4 5
- Olen sosiaalinen ja tutustun mielelläni uusiin ihmisiin 1 2 3 4 5

Minä pystyn/minä osaan

- Pystyn hallitsemaan stressini 1 2 3 4 5
- Osaan sanoa ei, jos on tarve 1 2 3 4 5
- Osaan antaa itselleni omaa aikaa, kun tarvitsen sitä 1 2 3 4 5
- Minulla on energiaa olla aktiivinen sosiaalisissa tilanteissa 1 2 3 4 5
- Näen, miten tekoni vaikuttavat nykyhetkeen 1 2 3 4 5
- Osaan tehdä itsenäisiä päätöksiä 1 2 3 4 5
- Pystyn ratkomaan vastaan tulevat ongelmat 1 2 3 4 5
- Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun 1 2 3 4 5

8. Mieti millaisia tavoitteita sinulla voisi olla ryhmän aikana, missä tahdot kehittyä, mitä tahdot oppia? Kirjoita niistä kolme.

esim. päätän tehdä useammin rohkeita tekoja, annan itselleni enemmän aikaa, harjoittelen sanomaan ei.

Nauti ryhmästä!

Loppu itsearviointi

1. Nimi:

Päivämäärä:

2. Ryhmän nimi:

3. Millaisia voimavaroja koet omaavasi nyt ryhmän jälkeen? Ympyröi niin monta kun tahdot ja lisää jos et löydä omia!

iloinen	nopea	sosiaalinen
kärsivällinen	aikaansaava	mitä
myötätuntoinen	ystävällinen	muuta? _____
kiltti	luova	_____
joustava	vahva	_____
hyvä keskustelemaan	tarkka	_____
hyvä kuuntelemaan	sopeutuvainen	_____
huumorintajuinen	antelias	
sisukas	kekseliäs	
ahkera	rohkea	
pysyy omien sanojen		
takana	rauhallinen	
rehellinen	luotettava	
innostunut	harkitsevainen	

4. Huomasitko, että olisit tunnistanut itsessäsi uusia voimavaroja ryhmän aikana? Mitä?

5. Mitä voimavaroja haluaisit vielä vahvistaa tai löytää itsestäsi?

6. Mitkä ovat kiinnostavimpia asioita elämässäsi juuri nyt? Kirjoita niistä ainakin kolme. Ovatko ne muuttuneet ryhmän aikana?

7. Entäpä tärkeimpiä asioita elämässäsi juuri nyt? Kirjoita niistä ainakin kolme. Ovatko ne muuttuneet ryhmän aikana?

8. Ympyröi numero, millainen olosinulla on. Numero 1 on heikoin ja 5 vahvin.

Minä olen

- Rohkea, uskallan kohdata uusia haasteita 1 2 3 4 5
- Pidän hauskaa usein 1 2 3 4 5
- Terveytteni on hyvä 1 2 3 4 5
- Näen hyviä puolia itsessäni 1 2 3 4 5
- Olen useasti iloinen 1 2 3 4 5
- Minulla on läheinen ihminen johon voin luottaa 1 2 3 4 5
- Arvostan itseäni 1 2 3 4 5
- Olen sosiaalinen ja tutustun mielelläni uusiin ihmisiin 1 2 3 4 5

Minä pystyn/minä osaan

- Pystyn hallitsemaan stressini 1 2 3 4 5
- Osaan sanoa ei, jos on tarve 1 2 3 4 5
- Osaan antaa itselleni omaa aikaa, kun tarvitsen sitä 1 2 3 4 5
- Minulla on energiaa olla aktiivinen sosiaalisissa tilanteissa 1 2 3 4 5
- Osaan tehdä itsenäisiä päätöksiä 1 2 3 4 5
- Pystyn ratkomaan vastaan tulevat ongelmat 1 2 3 4 5
- Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun 1 2 3 4 5
- Osaan luoda itselleni tavoitteita, jotka minun on myös mahdollista toteuttaa 1 2 3 4 5
- Jos en aina heti pääse tavoitteisiini, niin en luovuta, vaan jatkan eteenpäin 1 2 3 4 5

9. Muistele omia tavoitteita jotka loit ennen ryhmää, toteutuiko joku niistä? Sen ei tarvitse olla iso tavoite. Jos et muista tavoitteitasi, voit pyytää ohjaajalta ensimmäistä osaa itsearviointista.

10. Osaatko sanoa, mitkä tekosi auttoivat että tavoite toteutui?

10. Minkä koet olleen sinulle hyödyllisin asia ryhmän toiminnassa?

LIITE 7. Alkuitsearviointi

Alkuitsearviointi

Nimi: _____ Ryhmä: _____ Päivämäärä: _____

1. Millaisia voimavaroja koet omaavasi? Ympyröi niin monta kun tahdot ja lisää jos et löydä omia!

iloinen	luova	hyvä keskustelemaan
kärsivällinen	vahva	hyvä kuuntelemaan
myötätuntoinen	tarkka	nautin musiikista
kiltti	antelias	nautin taiteesta
joustava	kekseliäs	tykkään tanssimisesta
huumorintajuinen	rohkea	rauhoitun eläimistä
sisukas	rauhallinen	innostun luonnosta
ahkera	itsemyötätuntoinen	mitä muuta:
rohkeus olla oma itsensä	luotettava	-----
rehellinen	harkitsevainen	-----
innostuva	sosiaalinen	-----
nopea	syvälinen	-----
aikaansaava	spontaani	-----
ystävällinen	pysyy omien sanojen takana	-----

2. Millaisia voimavaroja haluaisit vielä löytää tai vahvistaa itsestäsi ? Voit valita ylläolevasta listasta.

3. Mitkä ovat kiinnostavimpia ja tärkeimpiä asioita elämässäsi juuri nyt? Kirjoita niistä ainakin kolme.

4. Ympyröi numero, joka kuvastaa oloasi parhaiten.
 1= täysin eri mieltä 2= melko eri mieltä 3= melko samaa mieltä 4 = täysin samaa mieltä

Minä olen

1 2 3 4	Rohkea, uskallan kohdata uusia haasteita
1 2 3 4	Pidän hauskaa usein
1 2 3 4	Terveyteni on hyvä
1 2 3 4	Näen hyviä puoli itsessäni
1 2 3 4	Olen useasti iloinen
1 2 3 4	Minulla on läheinen ihminen johon voin luottaa
1 2 3 4	Arvostan itseäni
1 2 3 4	Arvostan muita ihmisiä
1 2 3 4	Olen sosiaalinen ja tutustun mielelläni uusiin ihmisiin

1= täysin eri mieltä 2= melko eri mieltä 3= melko samaa mieltä 4 = täysin samaa mieltä

Minä osaan

1	2	3	4	Pystyn hallitsemaan stressini
1	2	3	4	Osaan sanoa ei, jos on tarve
1	2	3	4	Osaan antaa itselleni omaa aikaa, kun tarvitsen sitä
1	2	3	4	Minulla on energiaa olla aktiivinen sosiaalisissa tilanteissa
1	2	3	4	Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun
1	2	3	4	Näen, miten tekoni vaikuttavat nykyhetkeen
1	2	3	4	Osaan tehdä itsenäisiä päätöksiä
1	2	3	4	Pystyn ratkomaan vastaan tulevat ongelmat
1	2	3	4	Uskon että tulevaisuudessa minulle tulee tapahtumaan hyviä asioita
1	2	3	4	Minulla on unelmia tulevaisuuteen
1	2	3	4	Itselleni luomat tavoitteet ovat mahdollisia toteuttaa
1	2	3	4	Jos en aina heti pääse tavoitteesiini, niin en luovuta vaan jatkan eteenpäin

5. Mieti millaisia tavoitteita sinulla voi olla ryhmän aikana.

Missä tahdot kehittyä tai mitä tahdot oppia?

Tavoite voi olla ihan pieni esim. päätän tehdä useammin rohkeita tekoja, annan itselleni enemmän aikaa, harjoittelen sanomaan ei.

Mieti millä keinoilla voit saavuttaa tavoitteesi ?

Mitä voimavaroja voit käyttää hyödyksesi, mitä tekoja voit tehdä?

Nautinnollista ryhmää!

LIITE 8. Päätösitsearviointi

Päätösitsearviointi

Nimi:
Ryhmä:
Päivämäärä:

**1 .Huomasitko, että olisit tunnistanut itsessäsi uusia voimavaroja ryhmän aikana?
Tai vahvistuivatko jotkut vanhat voimavarasi? Voit katsoa voimavaroja alkuarviointista.**

2. Onko vielä jotain voimavaroja joita haluaisit vahvistaa tai löytää itsestäsi?

3.Mitkä ovat kiinnostavimpia ja tärkeimpiä asioita elämässäsi juuri nyt?
Ovatko ne muuttuneet ryhmän aikana?

4. Kirjoita tyhjään ruutuun numero, jonka ympyröit alkuarviointissa ja ympyröi sitten numero, millainen olo sinulla on tällä hetkellä.

1= täysin eri mieltä 2= melko eri mieltä 3= melko samaa mieltä 4 = täysin samaa mieltä

Minä olen

☐	1 2 3 4	Rohkea, uskallan kohdata uusia haasteita
☐	1 2 3 4	Pidän hauskaa usein
☐	1 2 3 4	Terveyteni on hyvä
☐	1 2 3 4	Näen hyviä puoli itsessäni
☐	1 2 3 4	Olen useasti iloinen
☐	1 2 3 4	Minulla on läheinen ihminen johon voin luottaa
☐	1 2 3 4	Arvostan itseäni
☐	1 2 3 4	Arvostan muita ihmisiä
☐	1 2 3 4	Olen sosiaalinen ja tutustun mielelläni uusiin ihmisiin

1= täysin eri mieltä 2= melko eri mieltä 3= melko samaa mieltä 4 = täysin samaa mieltä

Minä osaan

- 1 2 3 4 Pystyn hallitsemaan stressini
- 1 2 3 4 Osaan sanoa ei, jos on tarve
- 1 2 3 4 Osaan antaa itselleni omaa aikaa, kun tarvitsen sitä
- 1 2 3 4 Minulla on energiaa olla aktiivinen sosiaalisissa tilanteissa
- 1 2 3 4 Koen, että pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun
- 1 2 3 4 Näen, miten tekoni vaikuttavat nykyhetkeen
- 1 2 3 4 Osaan tehdä itsenäisiä päätöksiä
- 1 2 3 4 Pystyn ratkomaan vastaan tulevat ongelmat
- 1 2 3 4 Uskon että tulevaisuudessa minulle tulee tapahtumaan hyviä asioita
- 1 2 3 4 Minulla on unelmia tulevaisuuteen
- 1 2 3 4 Itselleni luomat tavoitteet ovat mahdollisia toteuttaa
- 1 2 3 4 Jos en aina heti pääse tavoitteisiini, niin en luovuta vaan jatkan eteenpäin

5. Muistele omia tavoitteita jotka loit ennen ryhmää, toteutuiko joku niistä?

**Minkä voimavarojen
tai tekojen avulla ne
toteutuivat?**

6 . Koetko että ryhmässä olo auttoi tavoitteisiin pääsemisessä?

**Mikä ryhmän
toiminnasta
auttoi siihen?**

Kiitos!

LIITE 9. Itsearviointin käytön ohjeistus ohjaajille

Itsearviointin käytön ohjeistus ohjaajille

- Itsearviointimenetelmä on ensisijaisesti Kasvu-ryhmiin
- Tarvittaessa sitä voidaan käyttää myös esim. yksilötyön tukena
- Itsearviointin voi tehdä ryhmäkerralla, tai alku- ja loppuhaastattelussa
 - Alkuitsearviointi täytetään aina ryhmän ensimmäisellä kerralla ja päätösitsearviointi ryhmän viimeisellä kerralla
- Älä anna itsearviointia nuorille kotiin täytettäväksi, jottei se katoa

Alkuitsearviointia täyttäessä:

- Täyttämiseen on tärkeä antaa kunnolla aikaa.
- Itsearviointin voi lukea ensin ääneen ja selittää lyhyesti jokaisen kysymyksen.
- Tavoitteista voi mainita, että niiden ei tarvitse olla suuria, vaan juuri sellaisia että ne on mahdollista toteuttaa.
- Voit antaa nuorelle mahdollisuuden itsearviointin kopioimiseen tai nuori voi halutessaan kirjoittaa itselleen ylös luomansa tavoitteet, jotta muistaa ne ryhmän ajan.

Päätösitsearviointia täyttäessä:

- Täyttämiseen ja mahdolliseen itsearviointin nousseisiin keskusteluihin on hyvä varata kunnolla aikaa.
- Voidaan kertoa kuinka jokainen päivä on erilainen, eikä itsearviointi kerro koko totuutta ihmisen kehityksestä.
- Voidaan myös mainita, että tavoitteet voivat toteutua myös vain osaksi ja niiden toteuttamista voidaan aina jatkaa.
- Voit antaa nuorelle mahdollisuuden itsearviointin kopioimiseen. Tai nuori voi halutessaan kirjoittaa ylös itselleen itsearviointin mukavat asiat ylös (kuten lempivoimavaransa ja toteutetut tavoitteet) ennen kuin palauttaa sen ohjaajalle.

Nautinnollista itsearviointin käyttämistä!